MAQEDONIA E VERIUT: PERCEPTIMI I QYTETARËVE PËR SITUATËN E PËRGJITHSHME, POLITIKAT EKONOMIKE DHE MBROJTJEN E KONSUMATORËVE

Qershor 2023

ZBATUAR NGA
INSTITUTI NACIONAL DEMOKRATIK

Përmbajtja

I Metodologjia e hulumtimit

II Struktura demografike e të anketuarve

III Gjetjet kryesore

IV Pikëpamja e përgjithshme

V Vlerësimi i gjendjes ekonomike në vend dhe në amvisëri

VI Njoftimi dhe vlerësimi i masave të Qeverisë

VII Përvoja e konsumatorëve dhe mbrojtja e konsumatorëve

VIII Preferencat e votimit

IX Rekomandime

METODOLOGJIA E HULUMTIMIT
HULUMTIMI SASIOR: BALL PËR BALL - SONDAZHI CAPI

Popullsia

Qytetarë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, mosha 18+

Korniza kohore

13 - 24 Prill 2023

Dizajnimi i kampionit

Kampion i stratifikuar shumështkallësh i përfaqësuar në nivel nacional prej 1003 të anketuarve, mosha 18+.

Amvisëritë janë propocionalisht të shpërnadara në zona të banuara urbane dhe rural, duke marrë parasysh përkatësinë etnike të qytetarëve

Ekipi hulumtues

Rrjeti i anketuesve, 44 anketues dhe 10 mbikëqyrës rajonalë

Madhësia e kampionit

1003 të anketuar
Margjina e gabimit: + 3,09% pikë përqindje me nivel të besimit prej 95%

Kohëzgjatja mesatare e intervistës

24 minuta

METODOLOGJIA E HULUMTIMIT

- ✔ **Margjina e parashikuar e gabimit për këtë sondazh është ±3,09** pikë përqindje në nivelin 95% të besimit.
  - Çfarë nënkupton kjo? **Nëse i njëjti sondazh do të zbatohej 100 herë, në 95** të rasteve presim nga ato sondazhe **përqindjet e përgjigjeve të jenë diku midis kësaj margjine të gabimit.**
  - **Margjina e gabimit do të jetë më e madhe ndërmjet nëngrupeve të ndryshme të të anketuarve**, për shembull ndërmjet maqedonasve etnikë dhe shqiptarëve etnikë

- ✔ Hulumtimi ofron të dhëna për qëndrimet dhe mendimet e qytetarëve për një **interval të caktuar kohorë**. E njëjta gjë mund të ndryshojë me kalimin e kohës.

- ✔ Të gjitha sondazhet dhe anketimet mund të jenë subjekt i **burimeve të ndryshme të gabimit**, duke përfshirë gabimin në mostër, gabimin në disponueshmërinë e të anketuarve dhe gabimin e matjes.

- ✔ Për shkak të **rrumbullaksimit së përqindjeve**, shuma e përqindjeve ndonjëherë mund të jetë e ndryshme nga 100.

STRUKTURA DEMOGRAFIKE E TË ANKETUARVE

Shpërndarja sipas rajonit statistikor

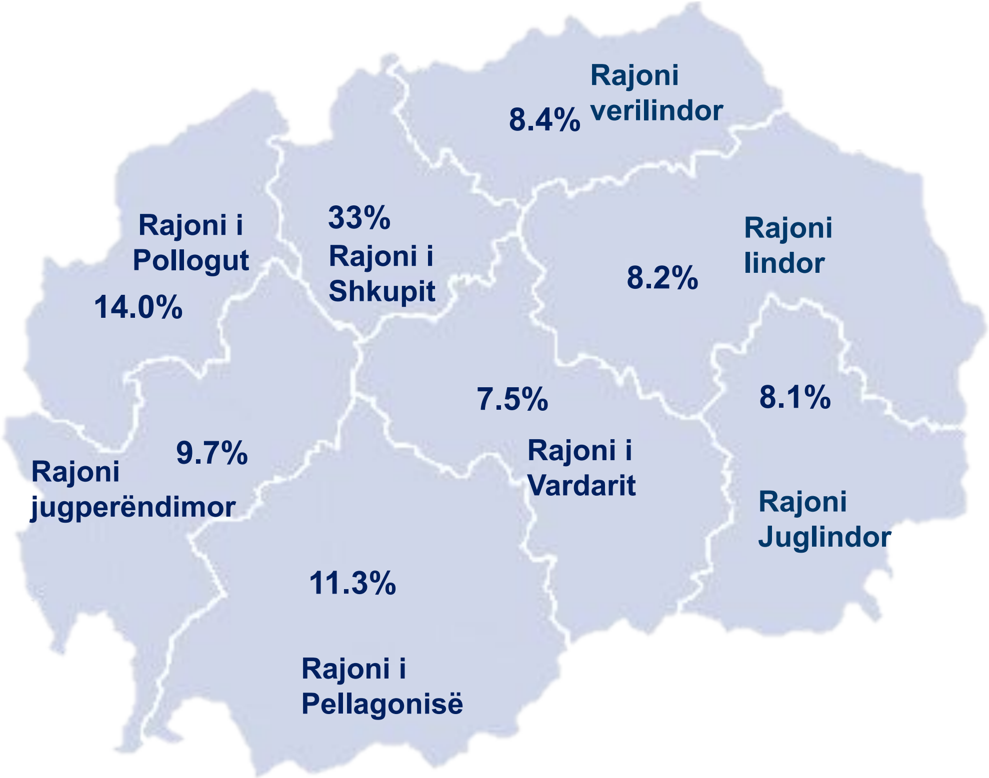

Shpërndarja sipas vendbanimit

Popullsi **Urbane**	61%
Popullsi **Rurale**	39%

Shpërndarja sipas përkatësisë etnike

Maqedonas	64%
Shqiptarë	25%
Tjetër	11%

Shpërndarja sipas gjinisë

51% (femra) — 49% (meshkuj)

Shpërndarja sipas grupmoshave

18-34	24%
35-54	38%
55+	38%

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

STRUKTURA DEMOGRAFIKE E TË ANKETUARVE

Shpërndarja sipas statusit të punësimit

Të punësuar	53%
Të papunë	14%
Student	4%
Pensionist	21%
Amvise	8%

Shpërndarja sipas arsimit

Fillor	I mesëm	I lartë
26%	51%	23%

Shpërndarja sipas përfituesve të ndihmës sociale

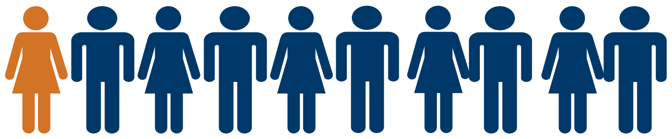

5% marrin ndihmë sociale

94% nuk marrin ndihmë sociale

1% refuzojnë të përgjigjen

Shpërndarja sipas të ardhurave mujore familjare

11.000 ose më pak	2%
11.000 – 21.000 den.	11%
21.000 – 31.000 den.	14%
31.000 – 41.000 den.	13%
41.000 – 51.000 den.	16%
51.000 – 61.000 den.	13%
Mbi 61.000 den.	15%

16% refuzojnë të përgjigjen / Nuk e dinë

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

GJETJET KYÇE

GJETJET KYÇE

Problemet ekonomike po bëhen gjithnjë e më të rëndësishme për qytetarët si pasojë e inflacionit dhe rritjes së kostove të energjisë.

- Problemet ekonomike janë ndër pesë problemet kryesore që shqetësojnë qytetarët dhe që kërkojnë zgjidhje të menjëhershme.
- Më shumë se gjysma e të anketuarve (58%) janë shumë të shqetësuar për standardin e ulët të jetesës, rrogat dhe pensionet e ulëta..
- Shtatë nga dhjetë (71%) të anketuar favorizojnë partitë që kanë një plan të përcaktuar për përmirësimin e situatës ekonomike

Qeveria mund të bëjë më shumë në zbatimin e masave efektive dhe më me ndikim kundër krizës për të përmirësuar standardet e jetesës së qytetarëve.

- Shumica e të anketuarve në këtë sondazh mendojnë se Qeveria nuk po përballet mjaftueshëm me sfidat kryesore ekonomike, si standardi i jetesës, rrogat dhe punësimi, duke kritikuar efektet e masave të fundit kundër krizës.

Kategoritë sociale me të ardhura më të ulëta janë më të prekura nga kriza për shkak të së cilës është ulur fuqia e tyre blerëse për ushqimet bazike.

- Pothuajse gjysma e të anketuarve (44%) shpenzojnë pjesën më të madhe të buxhetit familjarë (më shumë se 60%) për ushqim.
- Pothuajse gjysma e të anketuarve (48%) thonë se shpesh ose herë pas here kanë vështirësi për të paguar faturat e tyre në fund të muajit, ku personat me të ardhura të ulëta (89%) dhe ata që jetojnë në zonat rurale (53%) kanë më shumë vështirësi për t'i mbuluar shpenzimet për jetese.

GJETJET KYÇE

Hulumtimet tregojnë se ka një tendencë për të ndryshuar sjelljen blerëse të njerëzve në drejtim të uljes së shpenzimeve që është në kundërshtim me parimin kryesor të ekonomisë së tregut.

- Pothuajse një e treta e qytetarëve (28.7%) besojnë se ulja e konsumit është një zgjidhje për tejkalimin e krizës aktuale ekonomike.

Për një rritje më të qëndrueshme ekonomike, qeveria duhet të zbatojë masa të ndryshme afatshkurtra dhe afatgjata.

- Perceptimi i të anketuarve është se e ardhmja nuk është aq e ndritur, pasi gati 40% mendojnë se situata ekonomike, standardi i jetesës dhe vlera e pagave dhe pensioneve do të përkeqësohen në 12 muajt e ardhshëm.
- Shumica e qytetarëve (91%) besojnë se rritja e çmimeve është kërcënimi më i madh për gjendjen e tyre financiare dhe sugjerojnë që Qeveria t'i japë përparësi "stabilitetit të çmimeve".
- Qytetarët mirëpresin vendimet e qeverisë për ngrirjen e çmimeve (83%), rritjen e rrogës minimale neto (72%) dhe kufizimin e marzheve të fitimit për produktet ushqimore bazike (68%).
- Shumica e qytetarëve (67%) mendojnë se Qeveria duhet të vazhdojë me subvencionet për produktet ushqimore dhe faturat e energjisë elektrike (48%) si masë efektive për zbutjen e efekteve negative të krizës.
- Në planin afatshkurtër, shumica e qytetarëve mendojnë se ulja e çmimeve të produkteve të caktuara ka efekte, por kjo duhet të plotësohet me masa afatgjata si rritja e mëtejshme e rrogave dhe pensioneve.

GJETJET KYÇE

Fushata e fundit kundër krizës kishte një shtrirje të kufizuar sepse një pjesë e konsiderueshme e qytetarëve (39%) nuk ishin të informuar për shumicën e masave.

- Më shumë se 50% e shqiptarëve etnikë dhe komuniteteve tjera më të vogla etnike, qytetarët në zonat rurale (49.5%), njerëzit me arsim të ulët (57.7%) dhe status të ulët socio-ekonomik nuk janë mjaftueshëm të informuar për masat e fundit të qeverisë.

Perceptimi i efekteve të masave kundër krizës është nën ndikimin e ideologjisë së të anketuarve dhe preferencave e votimit.

- Qytetarët që anojnë nga partitë opozitare besojnë se qeveria nuk ka arritur të përballet efektivisht me krizën, ndërsa votuesit që anojnë nga partitë në pushtet besojnë të kundërtën.

Një pjesë e madhe e qytetarëve as nuk kanë dëgjuar për programin e mbrojtjes së konsumatorëve dhe as nuk u besojnë organeve të drejtësisë/institucioneve në rast mosmarrëveshjesh me kompanitë për një produkt të blerë.

- Më shumë se një e treta e konsumatorëve (38.7%) nuk janë të njoftuar me të drejtat e tyre si konsumatorë, ndërsa 56% nuk e dinë se ekziston një program për mbrojtjen e konsumatorëve.
- Më shqetësuese është se më shumë se gjysma e konsumatorëve (54%) nuk u besojnë ofruesve të shërbimeve ose gjyqësorit (71%) në rast mosmarrëveshjeje me një kompani.

GJENDJA E PËRGJITHSHME

GJENDJA E PËRGJITHSHME

Në përgjithësi, a mendoni se vendi ynë po lëviz në drejtimin e duhur apo të gabuar?

%

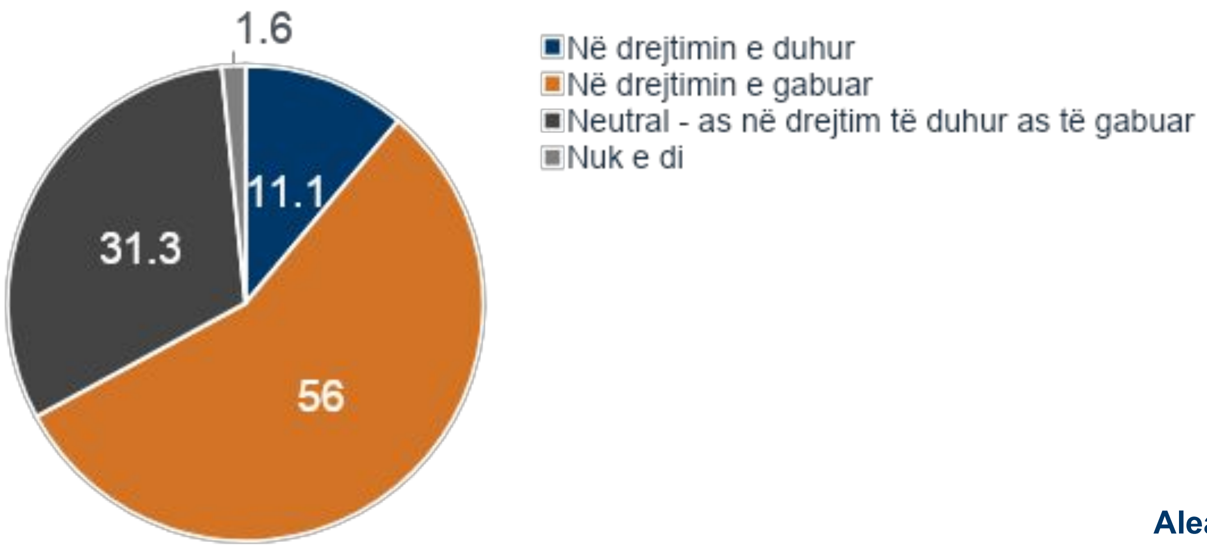

Të anketuar të cilët kanë deklaruar se vendi po lëviz në drejtimin e duhur sipas vetëvlerësimit të amvisërive

Të varfër	5%
Mesatarë	11%
Të pasur	19%

Të anketuar të cilët kanë deklaruar se vendi po lëviz në drejtimin e duhur sipas preferencave të votimit

LSDM	56%
BDI	27%
Aleanca për Shqiptarët	18%
Votues të papërcaktuar	2%
VMRO - DPMNE	0%
E majta (Levica)	0%
BESA	0%

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

GJENDJA E PËRGJITHSHME

Sipas jush, cila është arsyeja kryesore pse vendi ynë po lëviz në drejtimin e duhur?

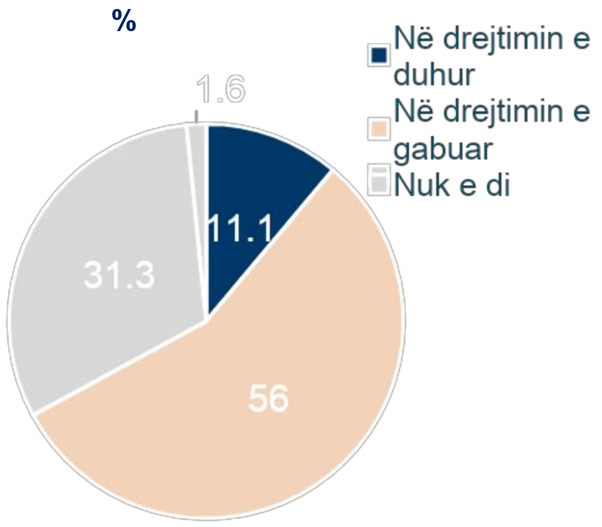

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

% NGA ATA QË BESOJNË SHTETI ËSHTË DUKE LËVIZUR NË DREJTIMIN E DUHUR

Baza: 111 të anketuar

PYETJE E HAPUR

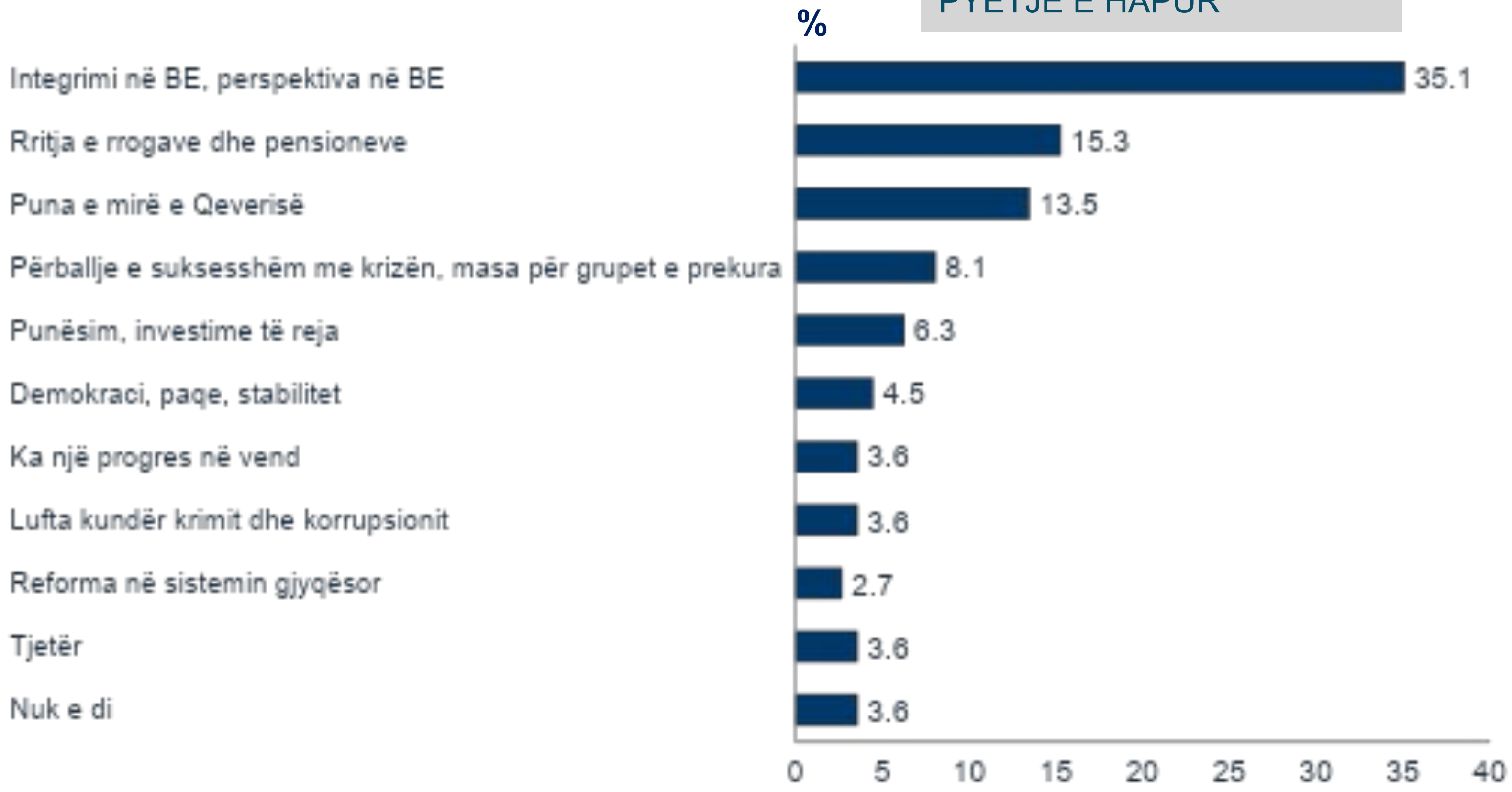

GJENDJA E PËRGJITHSHME

Sipas jush, cila është arsyeja kryesore pse vendi ynë po lëviz në drejtimin e gabuar?

%

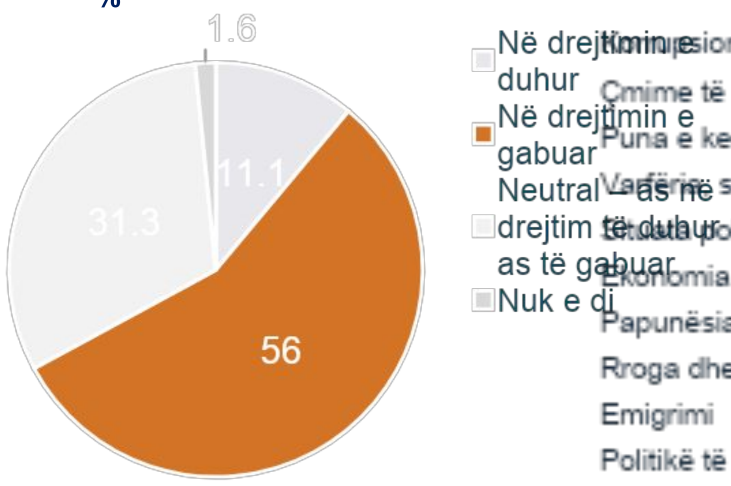

% NGA ATA QË BESOJNË SHTETI ËSHTË DUKE LËVIZUR NË DREJTIMIN E GABUAR

Baza: 562 të anketuar

%

PYETJE E HAPUR

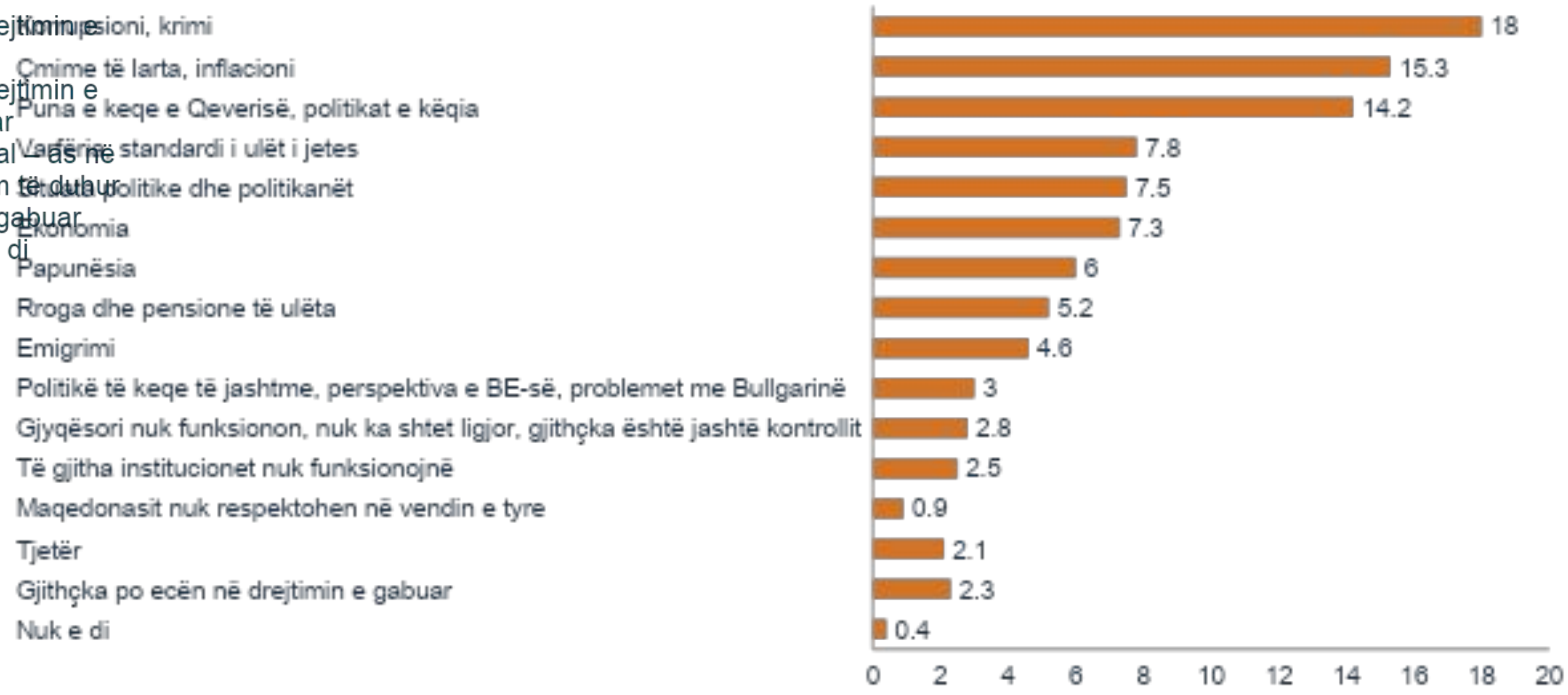

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ÇESHTJET KRYESORE

Cili është problemi i PARË më i rëndësishëm me të cilin përballet vendi ynë sot?

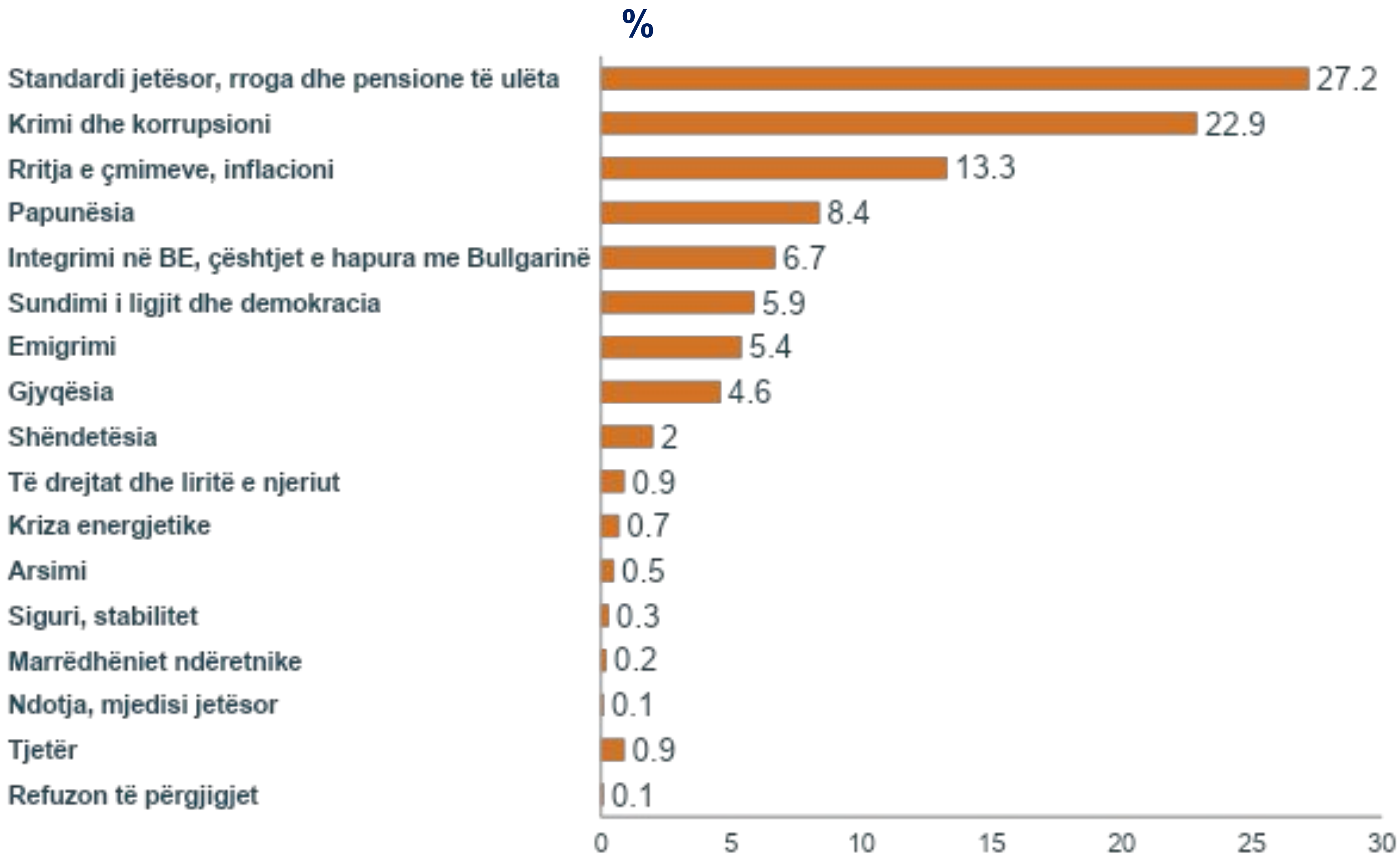

SHËNIM:

- **Standardi i jetesës** përmendet më shpesh nga të anketuarit e moshës 35-54 vjeç dhe personat me të ardhura më të ulëta familjare
- **Krimi dhe korrupsioni** raportohen më shpesh nga të anketuarit e moshës 55+ dhe të anketuarit me të ardhura mujore më të larta familjare
- **Papunësia dhe emigracioni** janë probleme më të mëdha për të anketuarit më të rinj (18-34 vjeç)

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ÇËSHTJET KRYESORE

Sipas jush, cili është problemi më i rëndësishëm me të cilin përballet vendi ynë sot?

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA E % TEJKALON 100

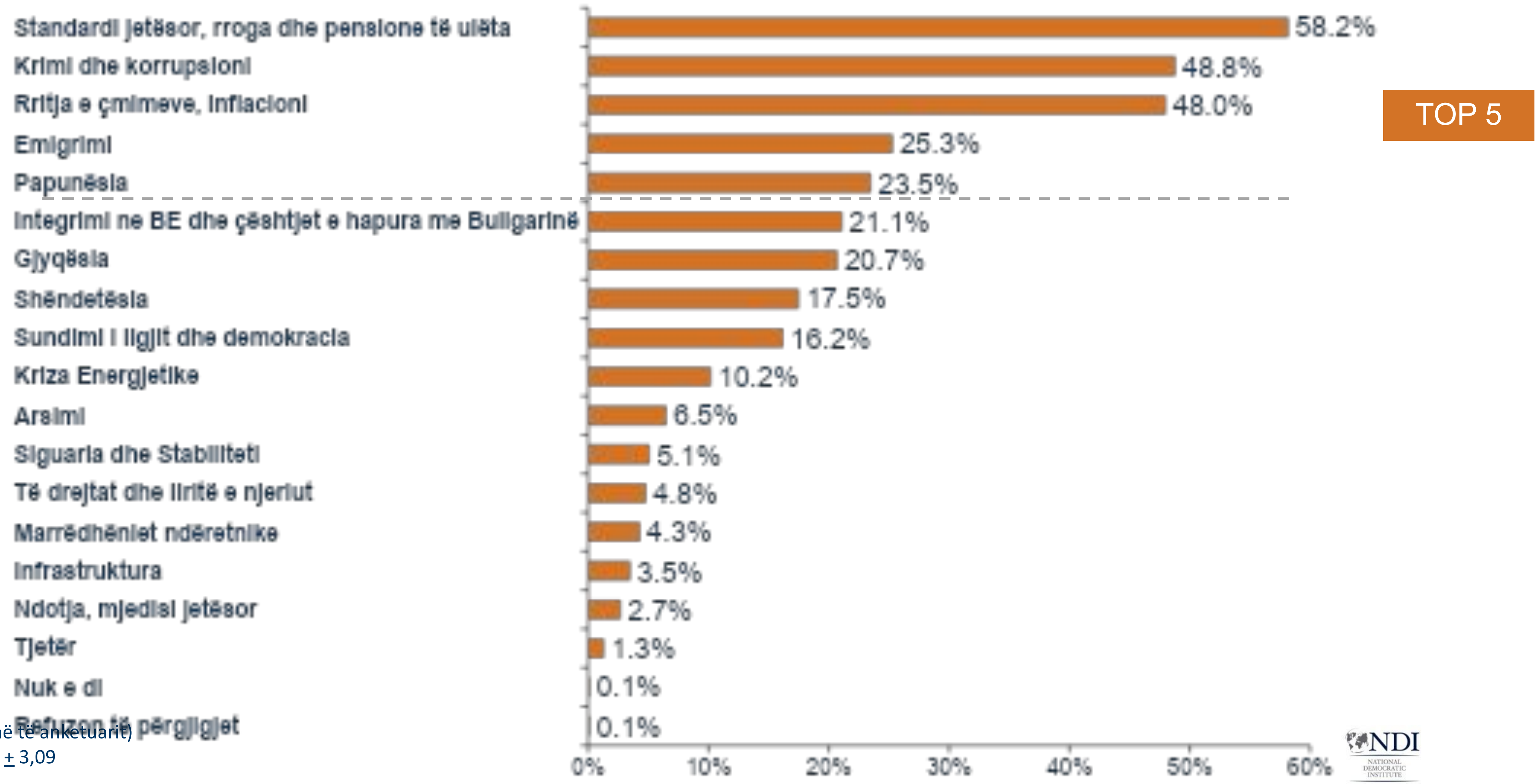

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI National Democratic Institute

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE NË VEND DHE NË AMVISËRI

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

Në një shkallë nga 1 deri në 5, ku 1 = pamjaftueshëm dhe 5 = shkëlqyeshëm, si do ta vlerësonit....?

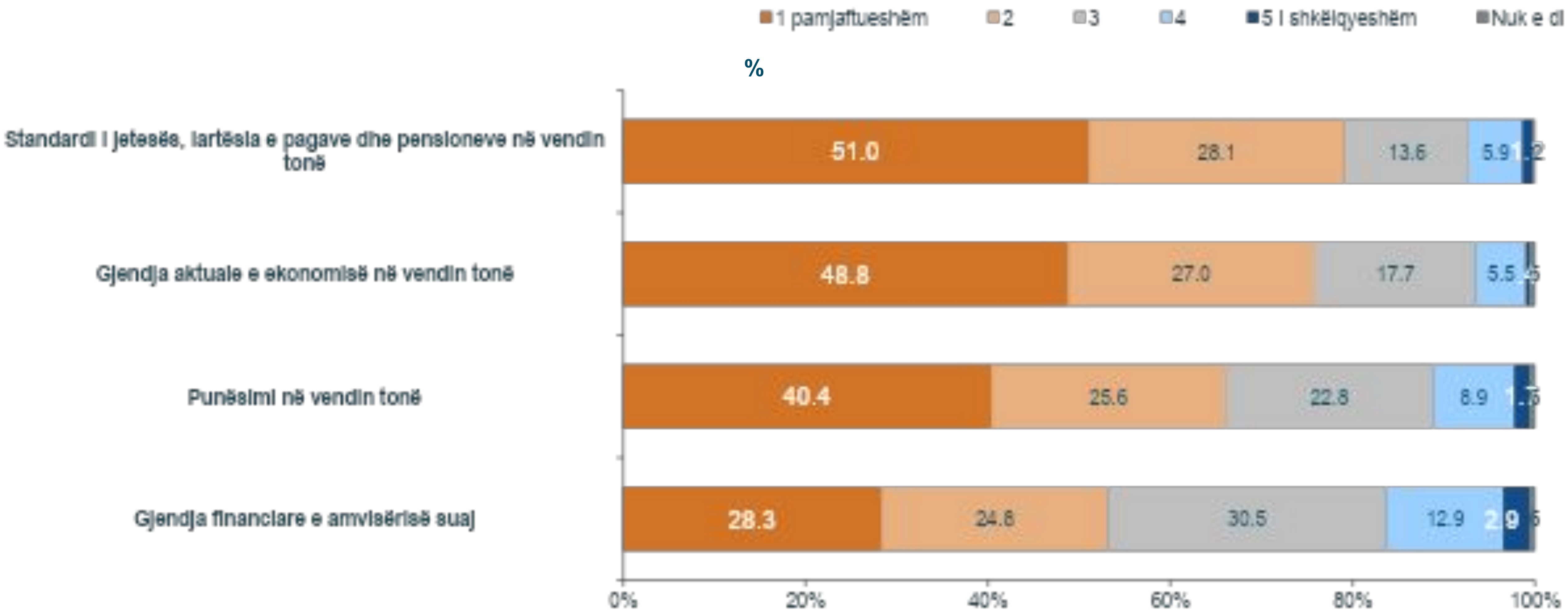

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

GJENDJA EKONOMIKE NË AMVISËRI

Sa përqind të të ardhurave familjare mujore shpenzoni për ushqim në amvisëri?

44% SHPENZOJNË MË SHUMË SE 60% TË TË ARDHURAVE FAMILJARE PËR USHQIM

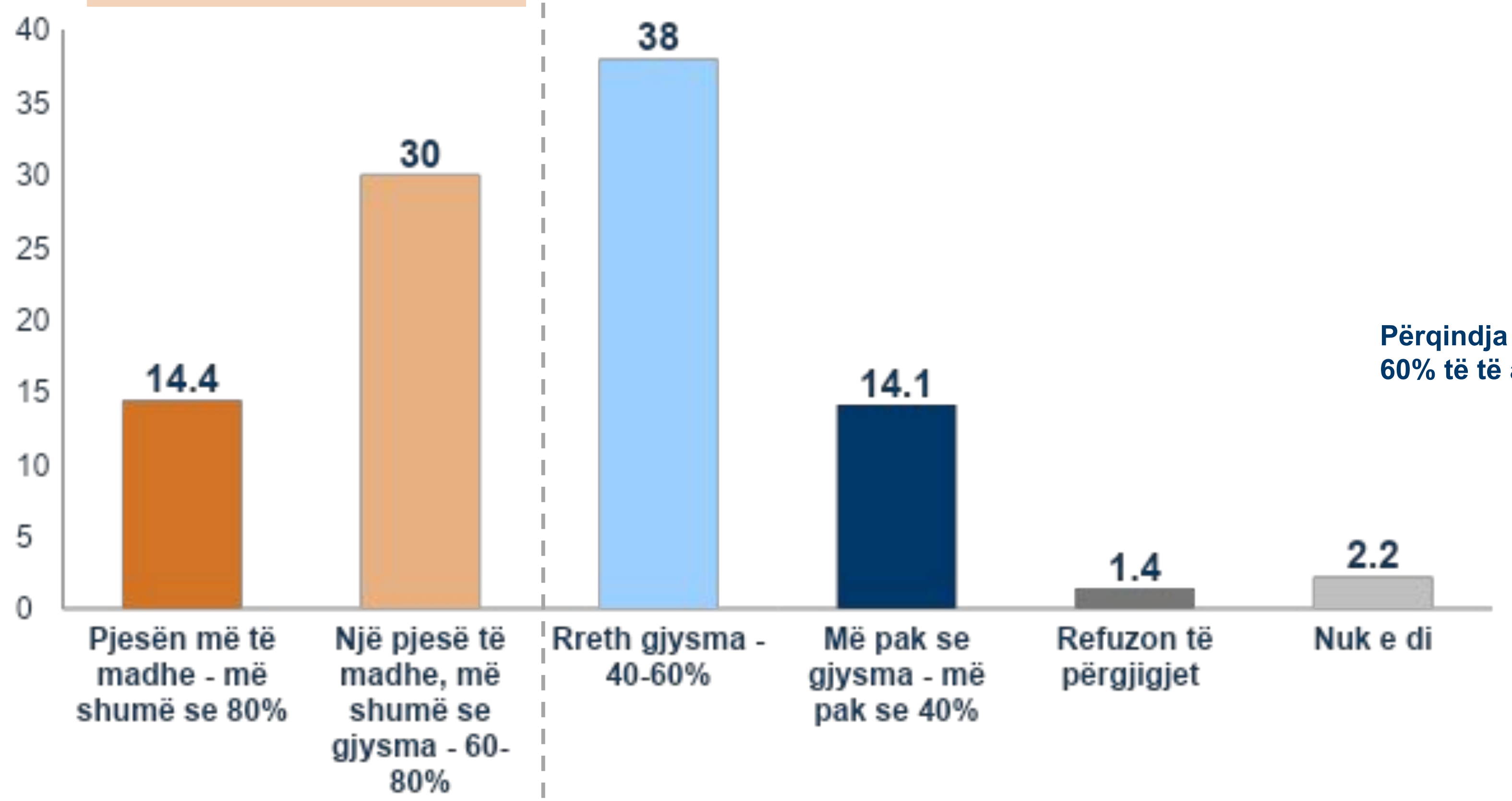

Baza: 1003 (Të gjithë të anketuarit)

Përqindja e të anketuarve që raportojnë se shpenzojnë më shumë se 60% të të ardhurave mujore të familjes për ushqim nga vetëvlerësimi i amvisërive

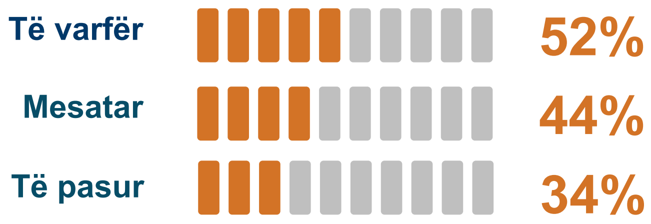

Përqindja e të anketuarve që raportojnë se shpenzojnë më shumë se 60% të të ardhurave mujore të familjes për ushqim sipas vendbanimit

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

GJENDJA EKONOMIKE NË AMVISËRI

Gjatë 12 muajve të fundit, a do të thonit se keni pasur probleme me pagesën e faturave në fund të muajit...?

POTHUAJSE 48% NGA TË ANKETUARIT SHPESH OSE NDONJËHERË KANE PROBLEME ME PAGESËN E FATURAVE NE FUND TE MUAJIT

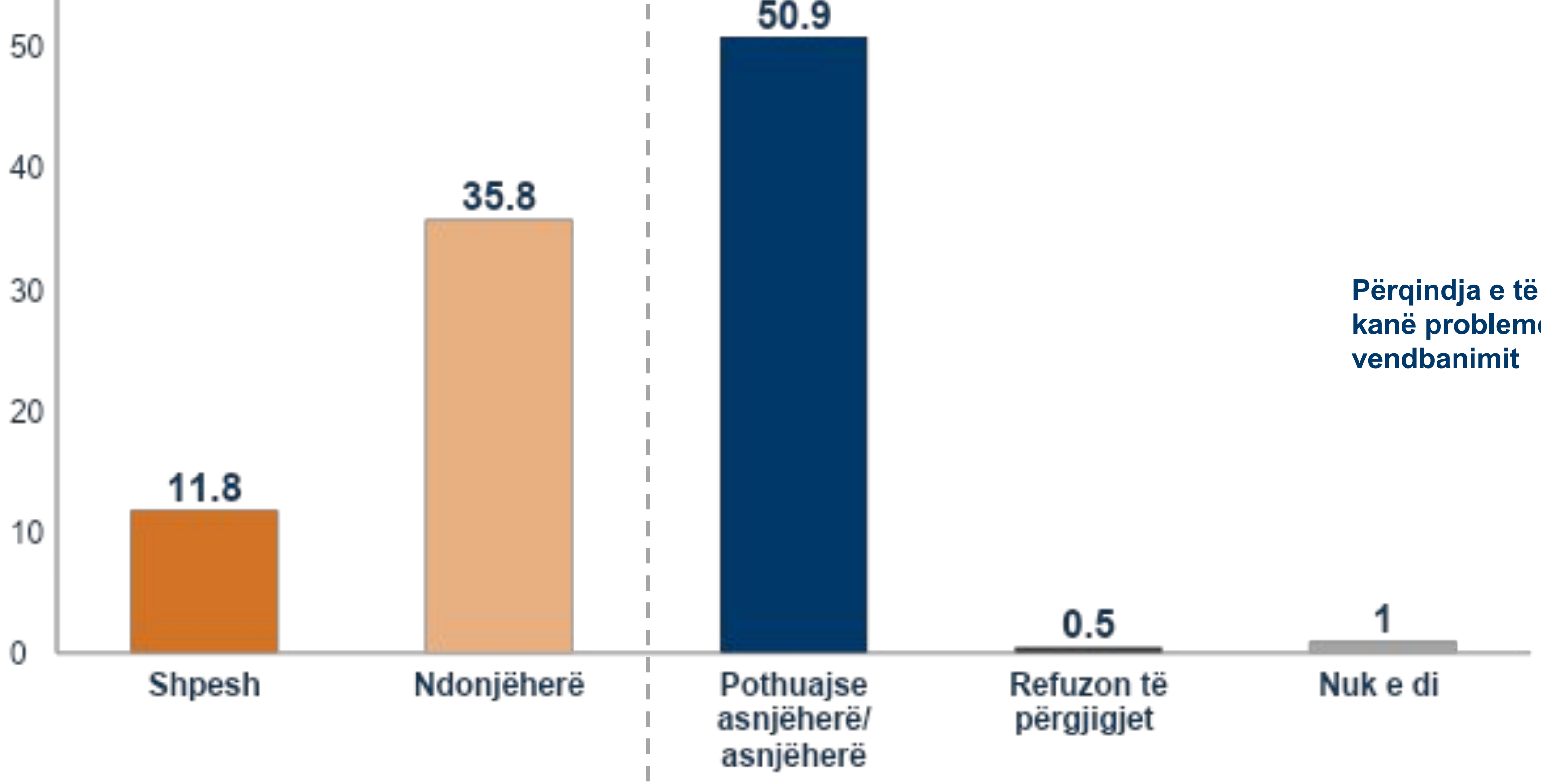

Përqindja e të anketuarve që raportojnë se shpesh ose ndonjëherë kanë probleme me pagesën e faturave në fund të muajit nga vetëvlerësimi i amvisërive

- Të varfër: 89%
- Mesatar: 46%
- Të pasur: 4%

Përqindja e të anketuarve që raportojnë se shpesh ose ndonjëherë kanë probleme me pagesën e faturave në fund të muajit sipas vendbanimit

- Urbane: 44%
- Rurale: 53%

Baza: 1003 (të gjithë të anletuarit)

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

Mënyra bazë për të menaxhuar, nëse të ardhurat e familjes nuk mjaftojnë, është:...?

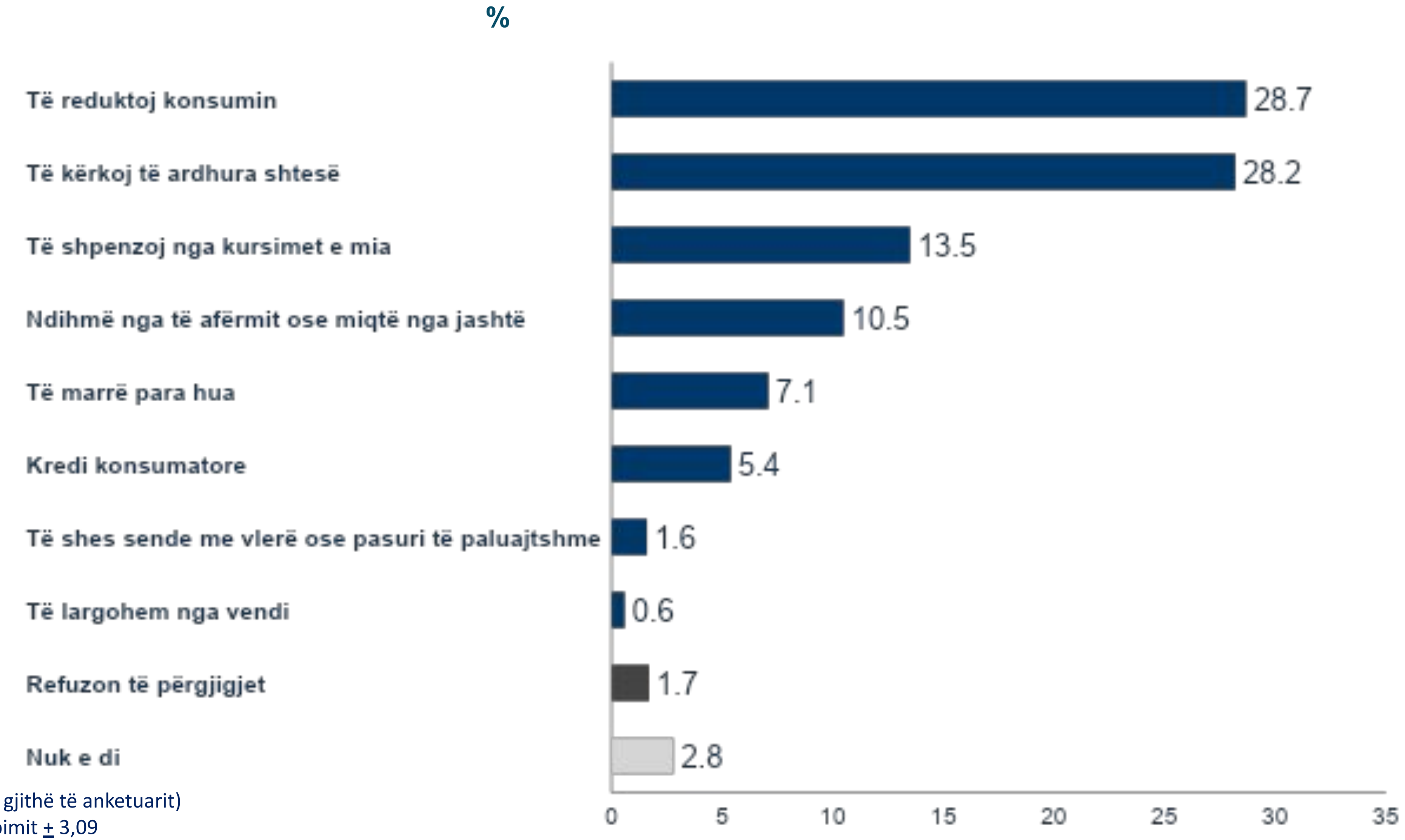

Baza: 1003 (Të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

Mënyra bazë për të menaxhuar, nëse të ardhurat e familjes nuk mjaftojnë, është:...? …? Shpërndarja sipas grupmoshave

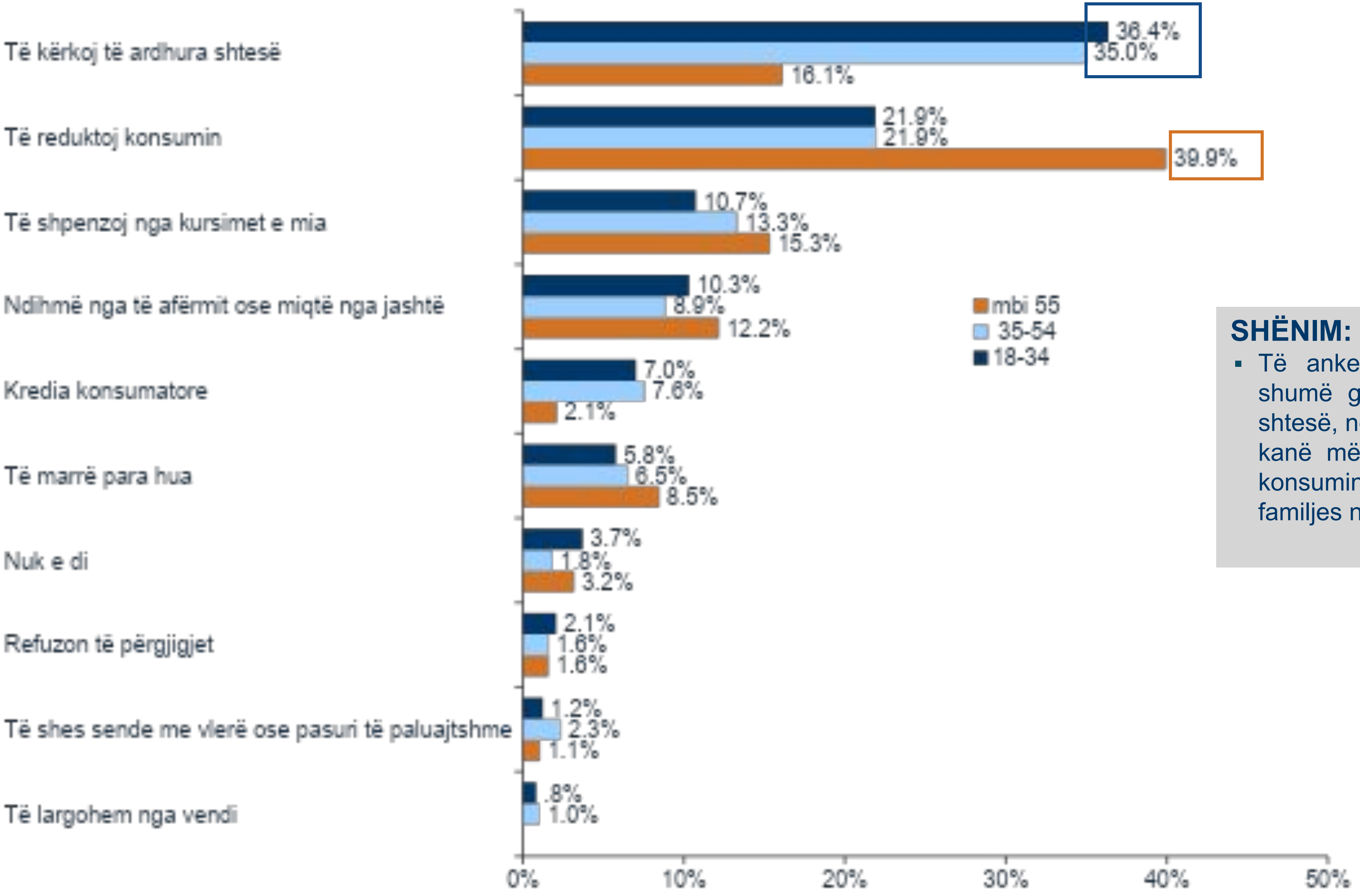

SHËNIM:

- Të anketuarit më të rinj kanë më shumë gjasa të kërkojnë të ardhura shtesë, ndërsa të anketuarit e moshuar kanë më shumë gjasa të reduktojnë konsumin në rast se të ardhurat e familjes nuk janë të mjaftueshme.

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

Mënyra bazë për të menaxhuar, nëse të ardhurat e familjes nuk mjaftojnë, është:...? Shpërndarja sipas përkatësisë etnike

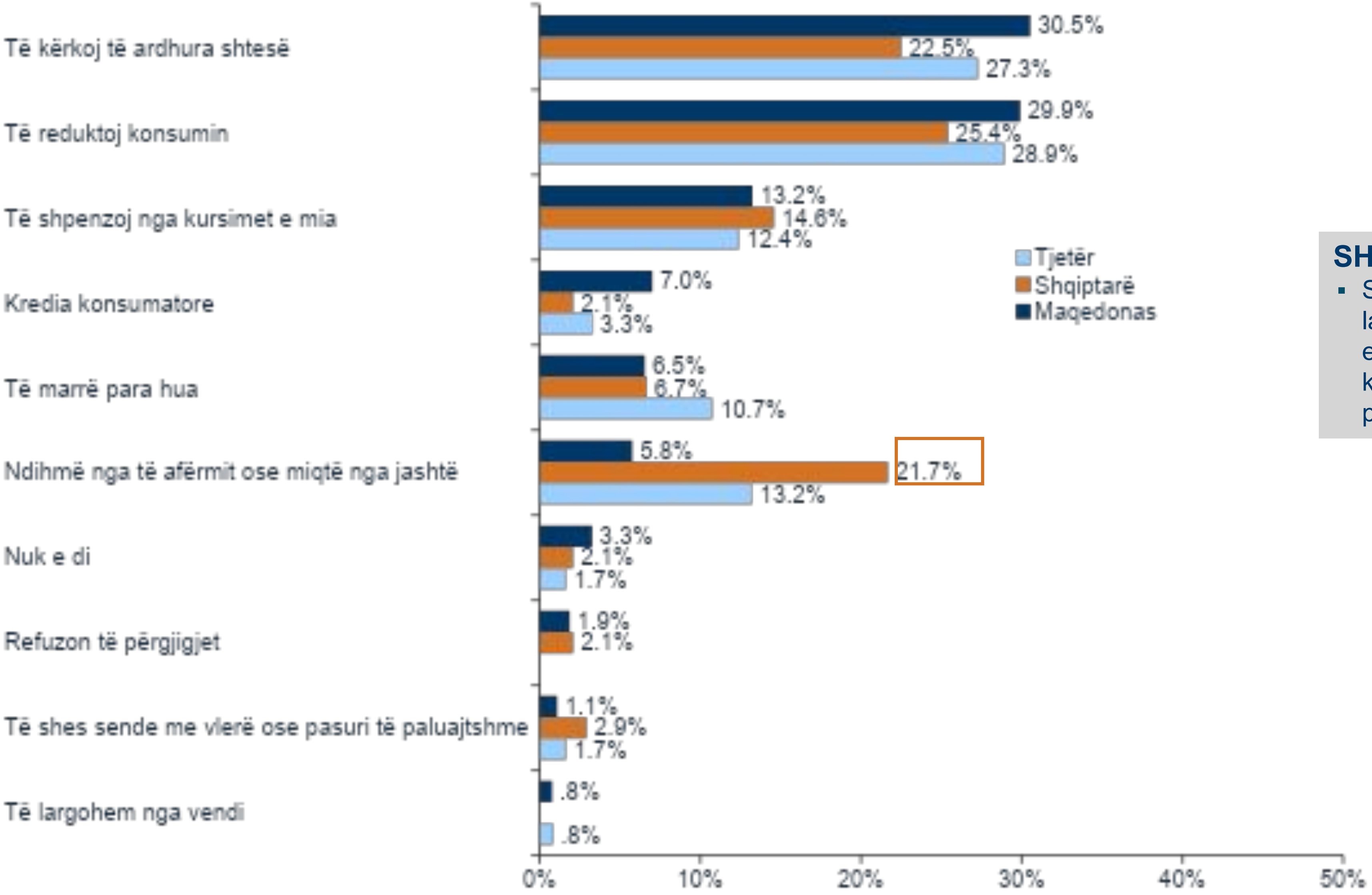

SHËNIM:

- Shqiptarët etnikë në përqindje më të lartë do të mbështeteshin në ndihmën e të afërmve ose miqve nga jashtë në krahasim me maqedonasit etnikë dhe pakicat e tjera etnike

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

Mënyra bazë për të menaxhuar, nëse të ardhurat e familjes nuk mjaftojnë, është:...? Shpërndarja sipas të ardhurave mujore të amvisërisë

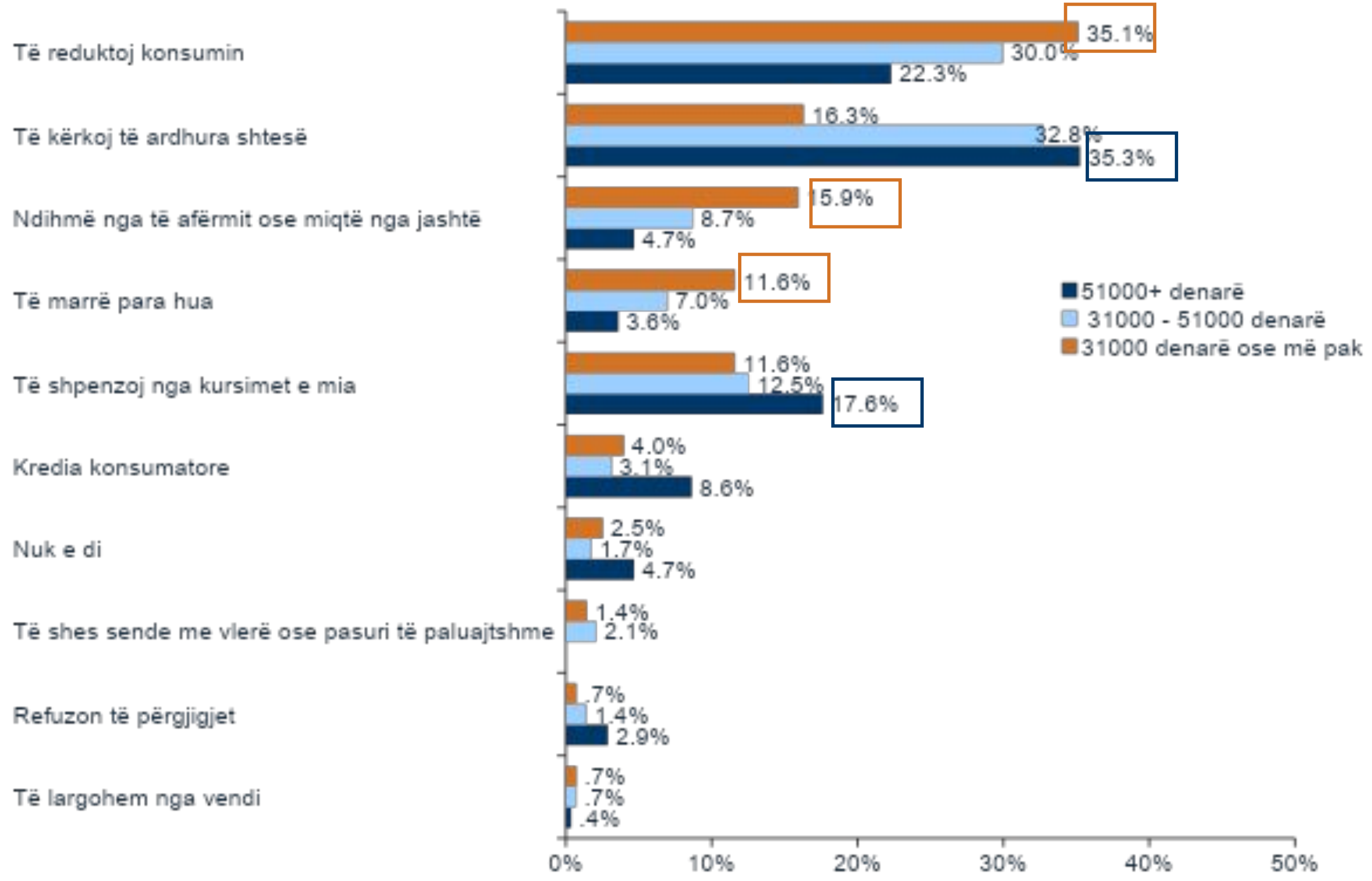

SHËNIM:

- Nëse të ardhurat familjare nuk janë të mjaftueshme, të anketuarit me të ardhura më të ulëta familjare kanë më shumë gjasa të reduktojnë konsumin, të kërkojnë ndihmë nga të afërmit ose miqtë nga jashtë dhe të marrin hua para në krahasim me të anketuarit me të ardhura më të larta familjare.
- Të anketuarit me të ardhura më të larta familjare kanë më shumë gjasa të kërkojnë të ardhura shtesë dhe të shpenzojnë nga kursimet në krahasim me të anketuarit me të ardhura më të ulëta familjare.

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

A mendoni se në 12 muajt e ardhshëm situata do të përmirësohet, do të mbetet e njëjtë apo do të përkeqësohet në raport me....?

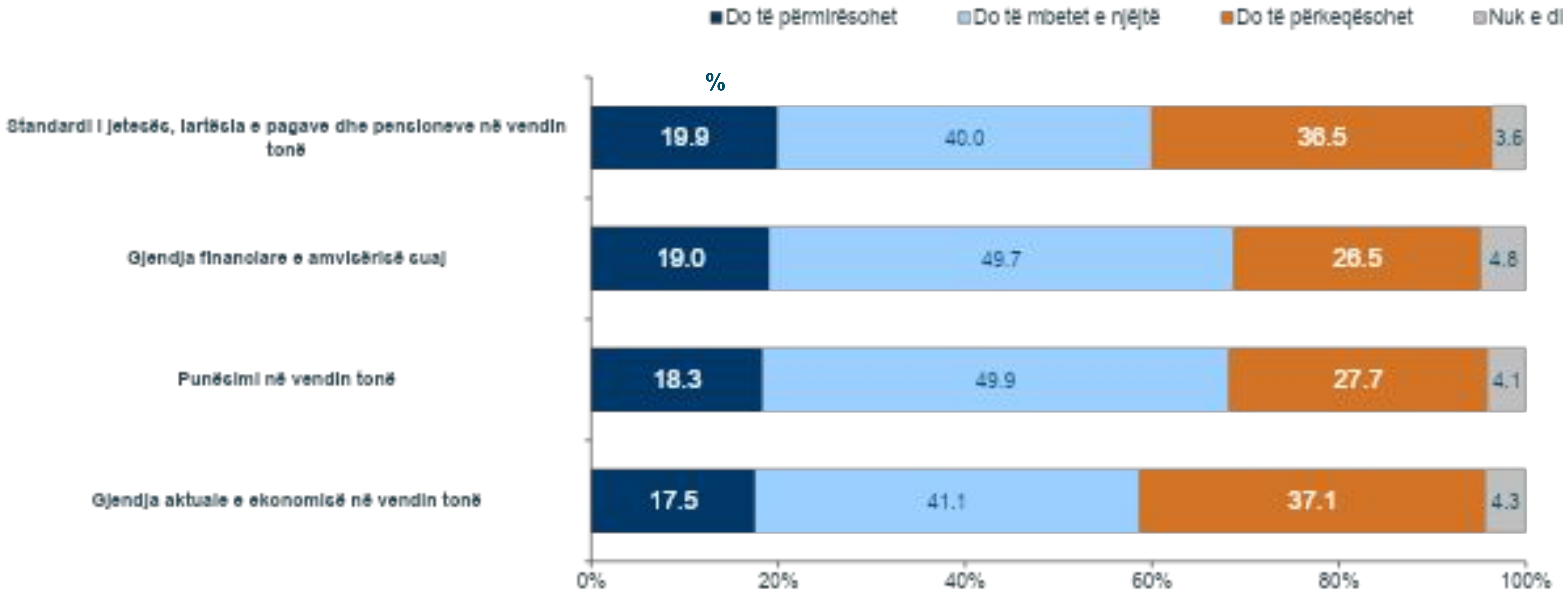

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

VLERËSIMI I GJENDJES EKONOMIKE

Ju lutem më tregoni nëse pajtoheni apo jo me secilën nga deklaratat.

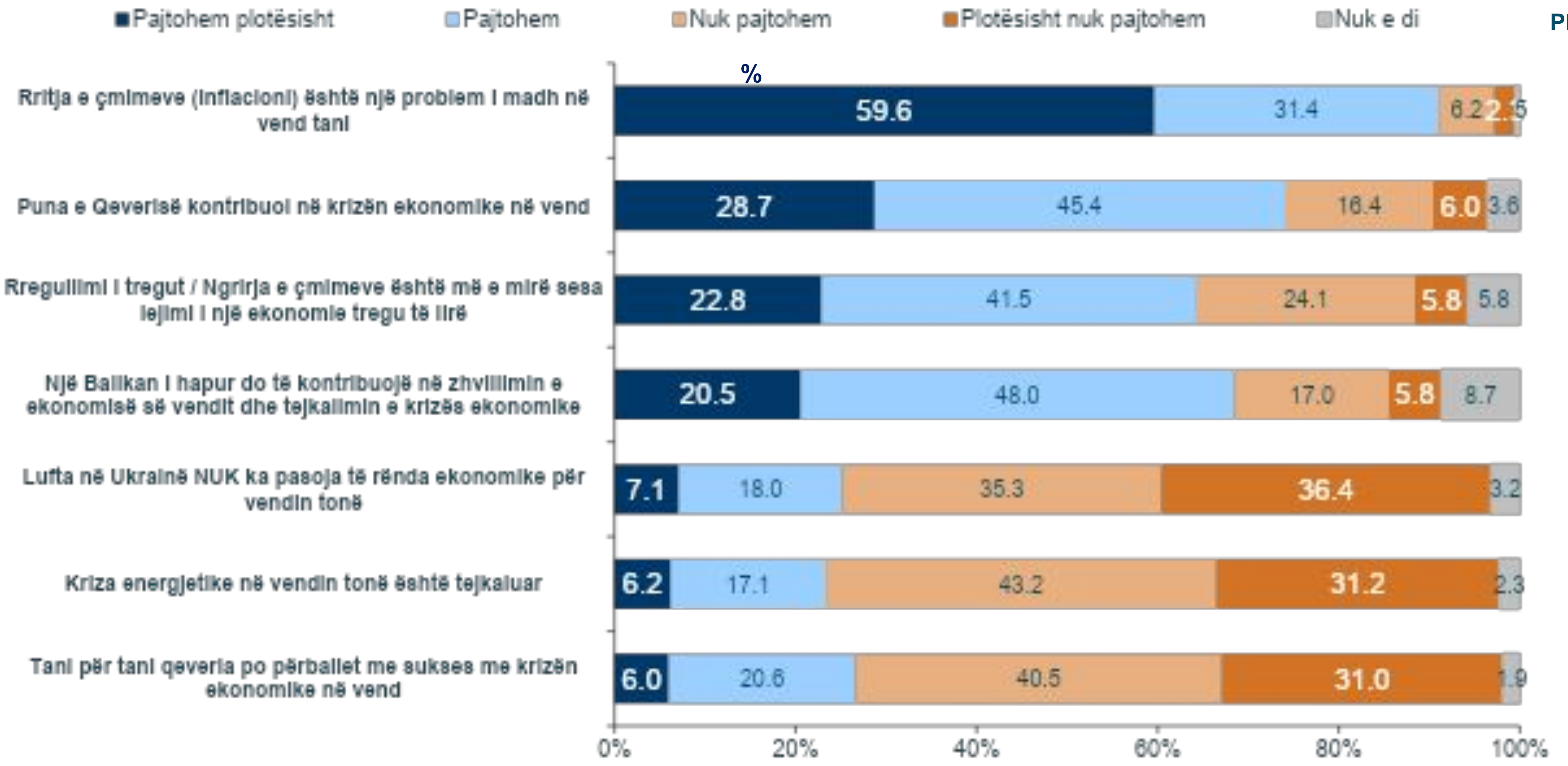

Plotësisht + Deri diku pajtohem

91%

74%

64%

68%

25%

23%

27%

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

NJOHJA DHE VLERËSIMI I MASAVE TË QEVERISË

NJOHJA DHE VLERËSIMI I MASAVE TË QEVERISË

A jeni njohur me secilën nga masat e mëposhtme të qeverisë?

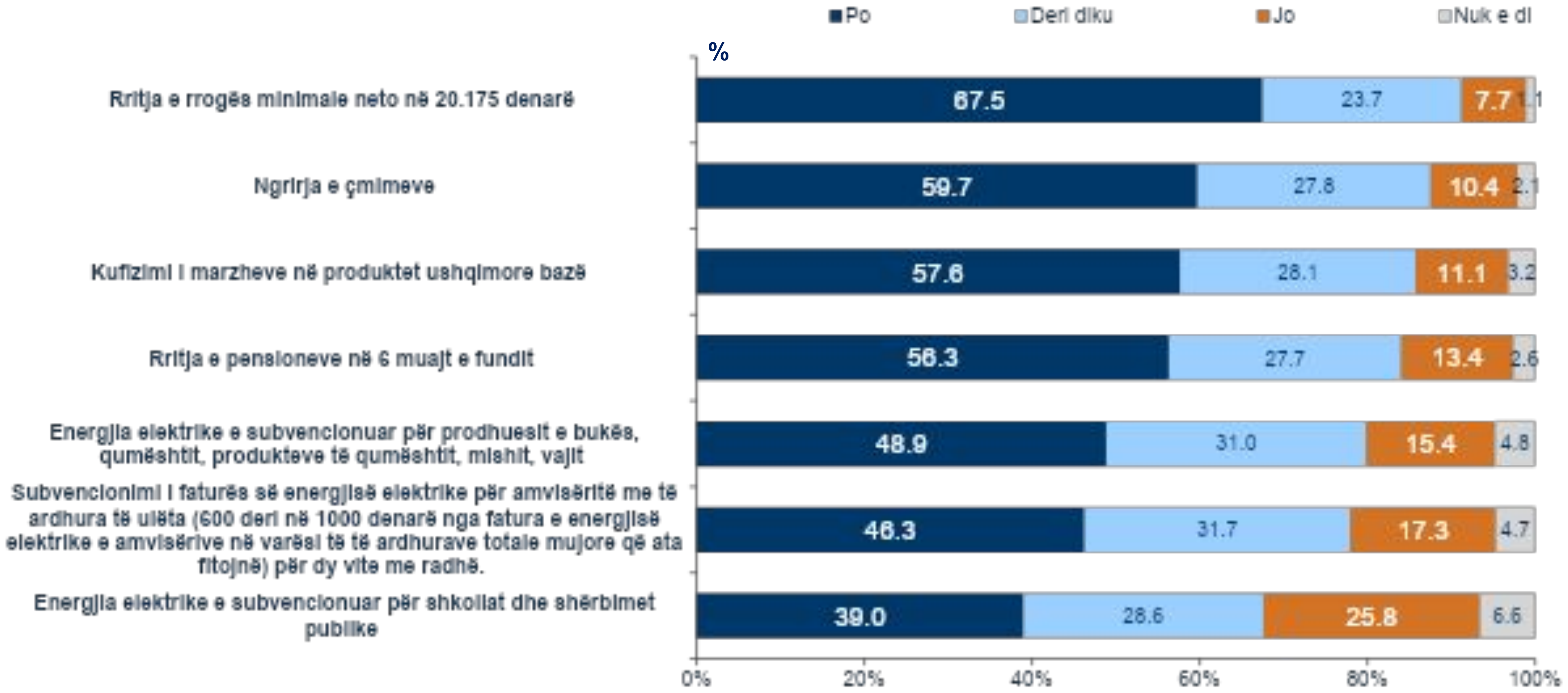

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

NJOHJA DHE VLERËSIMI I MASAVE TË QEVERISË

PROFILI I TË ANKETUARVE

SHËNIM: 21% e të anketuarve nuk janë të njohtuar me asnjë masë të qeverisë, 31% janë të njohtuar me të gjithë 7 masat e qeverisë.

LEGJENDA :

Të njoftuar me masat e Qeverisë = njeh më shumë se 5 masa
As të njoftuar dhe as i panjoftuar = njeh 3 ose 4 masa
Të panjoftuar me masat e Qeverisë = njeh më pak se 3 masa

Të njoftuar me masat e Qeverisë më së shpeshti janë:

- Maqedonas
- Të moshuar, 55+
- Qytetarë në vendbanimet urbane
- Me arsim të lartë
- Të ardhura të larta familjare (mbi 51.000+ denarë)
- E vlerësojnë familjen e tyre si të mirë qëndrueshme

Të panjoftuar me masat e Qeverisë më së shpeshti janë:

- Shqiptarët dhe pakicat e tjera etnike
- Te rinjë, deri më 34
- Qytetarë në vendbanimet rurale
- Me arsim fillorë
- Të ardhura të ulta familjare (më pak se 31.000 denarë)
- E vlerësojnë familjen e tyre si të varfur

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIMI ME MASAT E QEVERISË

A e përkrahni masën e Qeverisë për ndalimin e subvencionimit të energjisë elektrike për prodhuesit e bukës, qumështit, produkteve të qumështit, mishit, vajit?

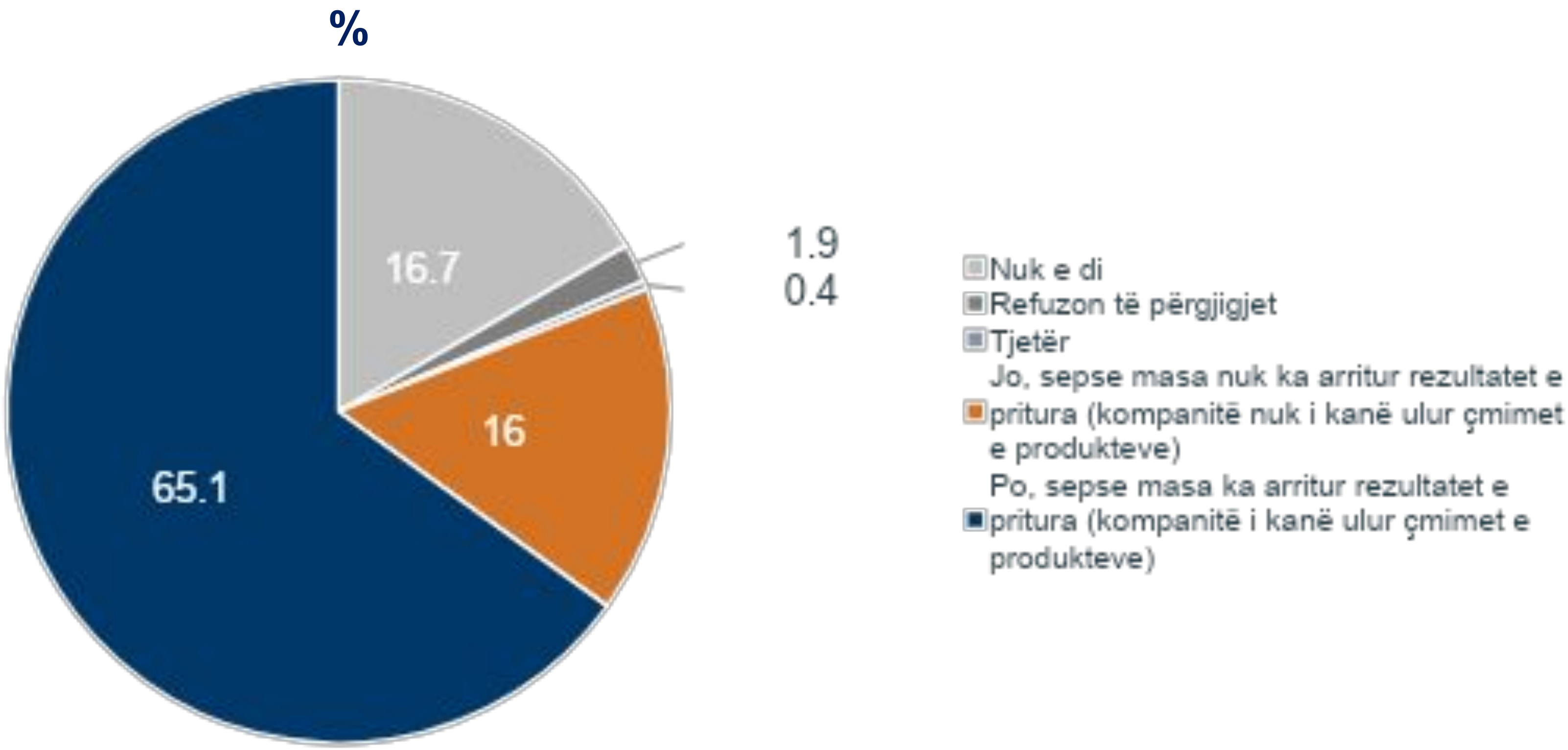

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit± 3,09

NJOHJA ME MASAT E QEVERISË

A jeni dakord apo nuk jeni dakord që secila nga masat e mëposhtme të Qeverisë i ndihmon ekonomisë dhe qytetarëve në zbutjen e rritjes së çmimeve?

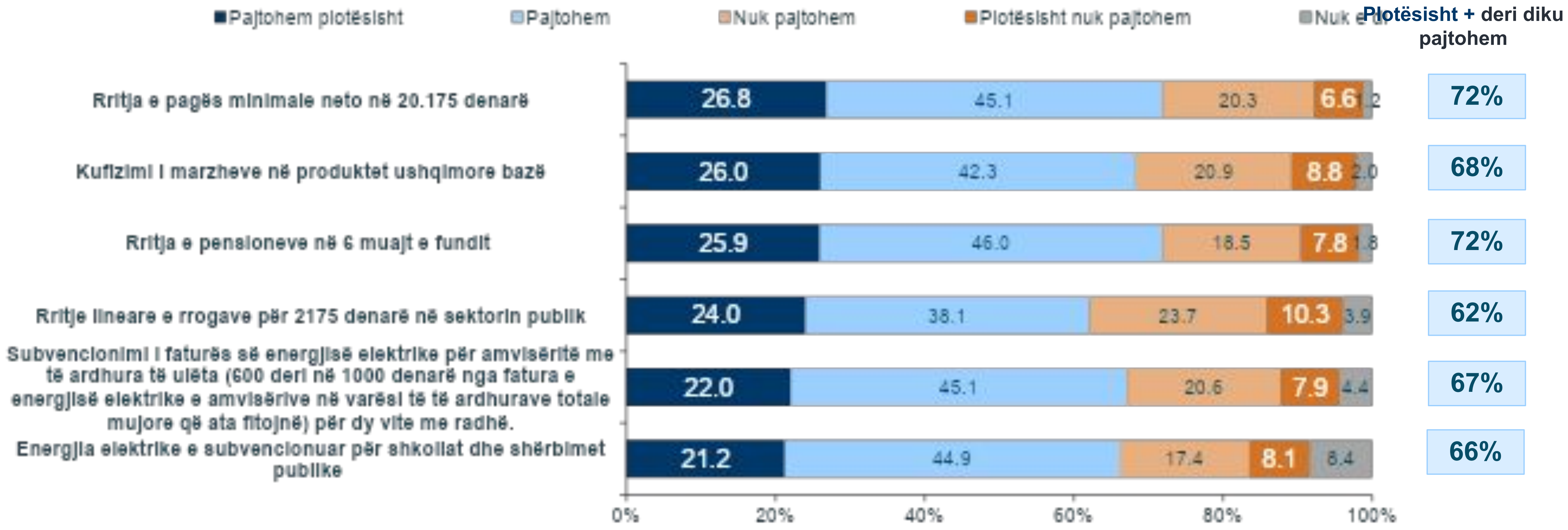

SHËNIM: 26% e të anketuarve pajtohen me më pak se 3 masa, 46% pajtohen që të 6 masat e përmendura të qeverisë ndihmojnë ekonominë dhe qytetarët në zbutjen e rritjes së çmimeve.

Baza: 1003 (të gjithë të anktuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

VLERËSIMI I MASAVE TË QEVERISË

A i përkrahni ose kundërshtoni masat e Qeverisë për uljen e çmimit të disa llojeve të mallrave?

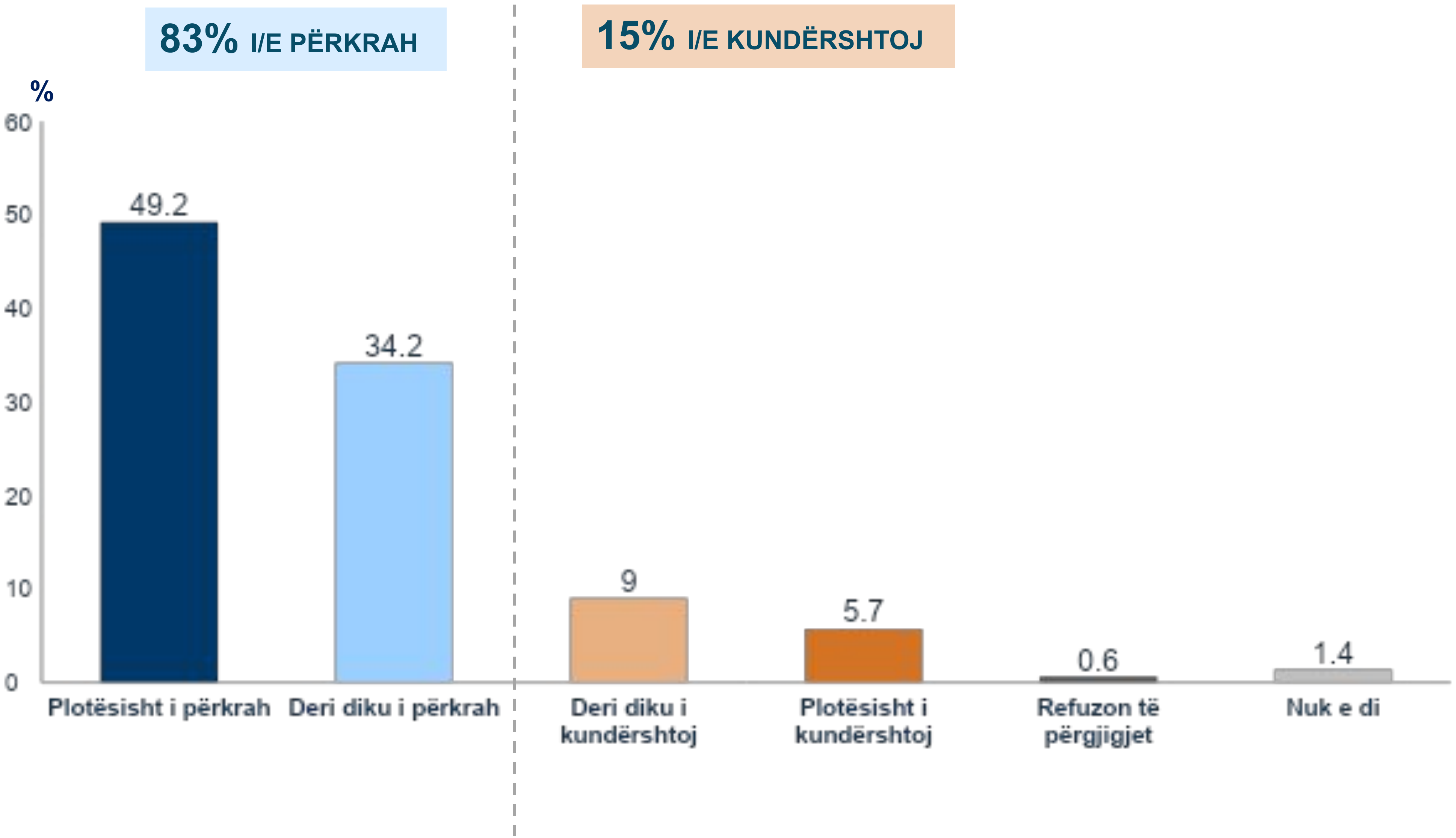

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIM I ULJES SË ÇMIMEVE

A keni dëgjuar për masat e Qeverisë për uljen/ ngrirjen e çmimit të llojeve dhe sasive të caktuara të mallrave nga data 16 mars 2023 deri më 31 maj 2023.

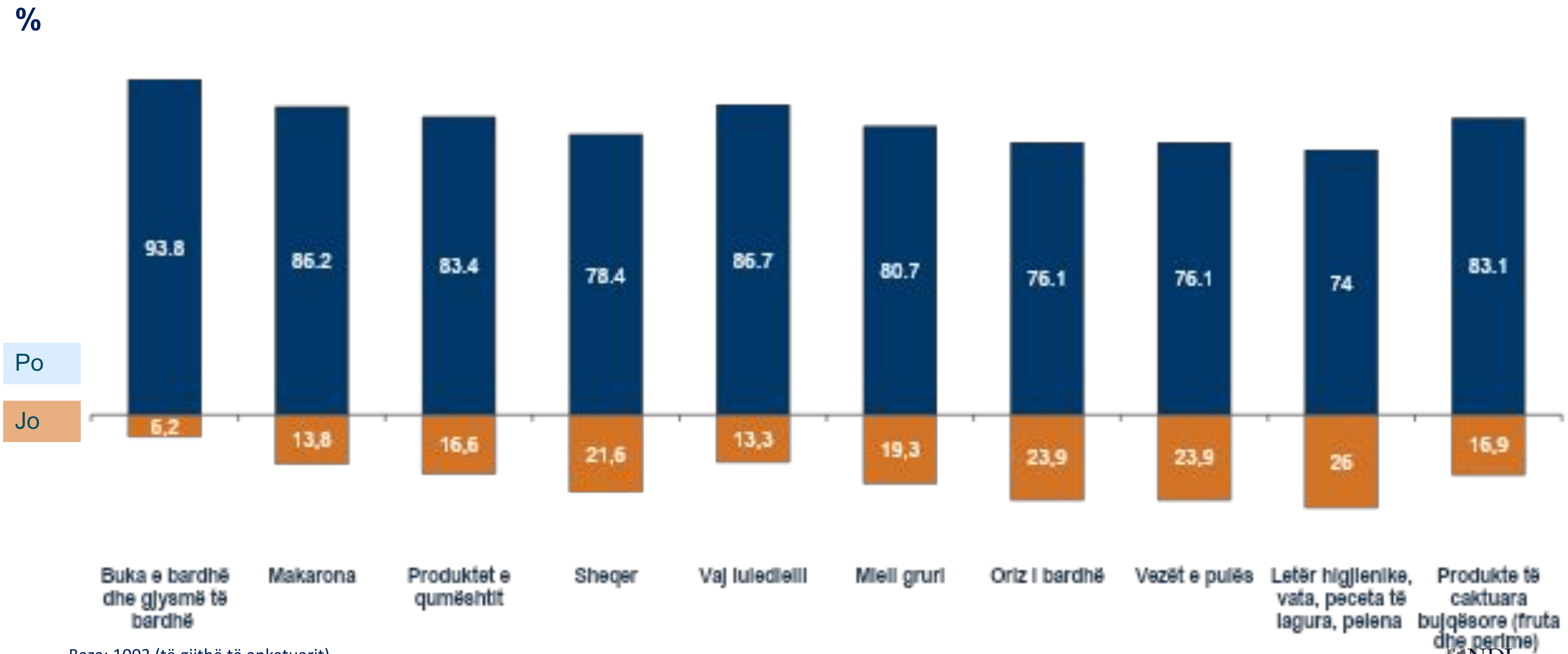

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margin of Error ± 3,09

VLERËSIMI I MASAVE TË QEVERISË

Cilat produkte të tjera ushqimore duhet t'i nënshtrohen uljes së çmimit?

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA TOTALE % TEJKALON 100

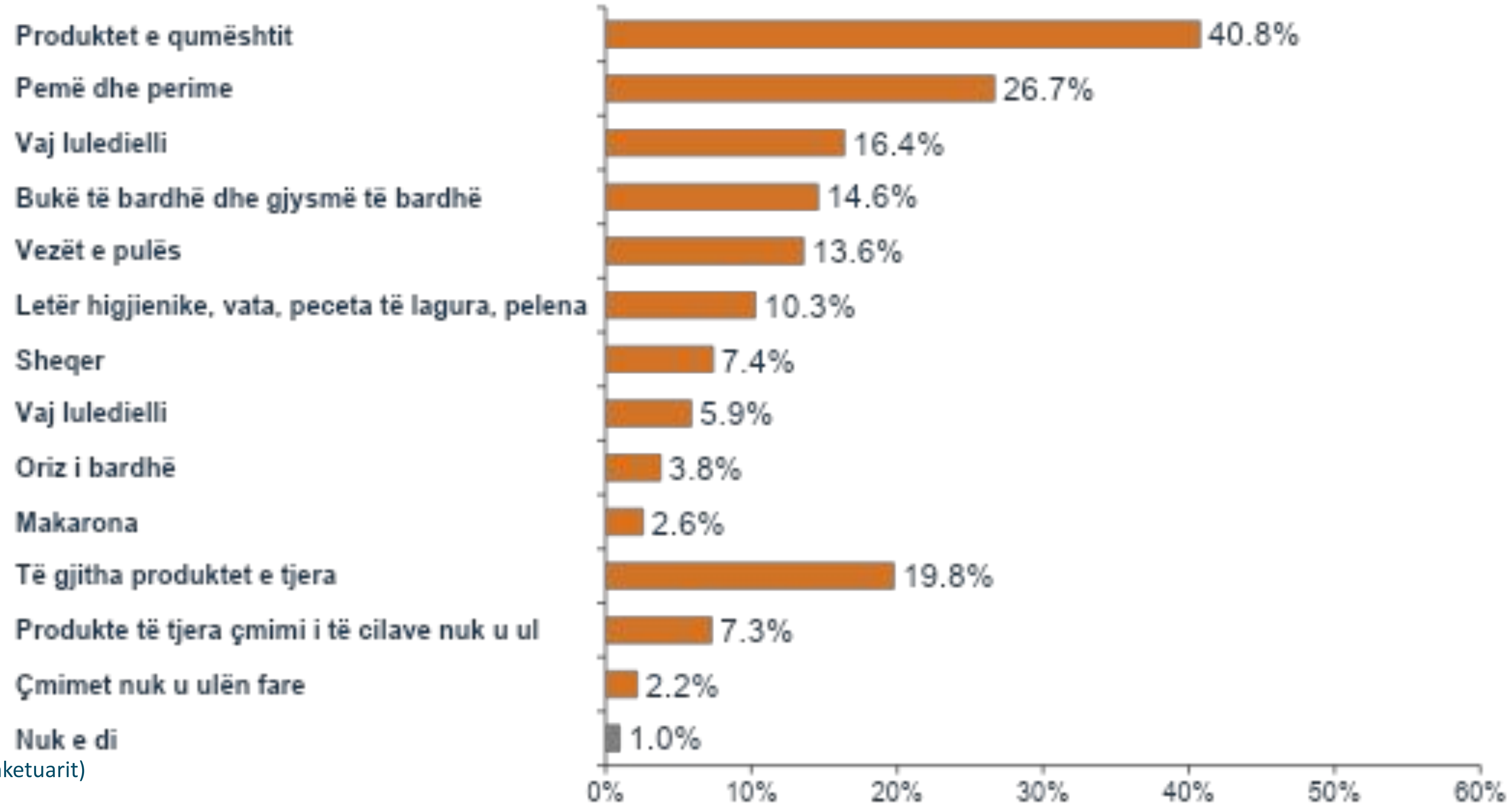

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ULJA E VAZHDUESHME E ÇMIMEVE

Çfarë tjetër mendoni se duhet t'i nënshtrohet uljes së çmimit?

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA TOTALE % TEJKALON 100

PYETJE E HAPUR

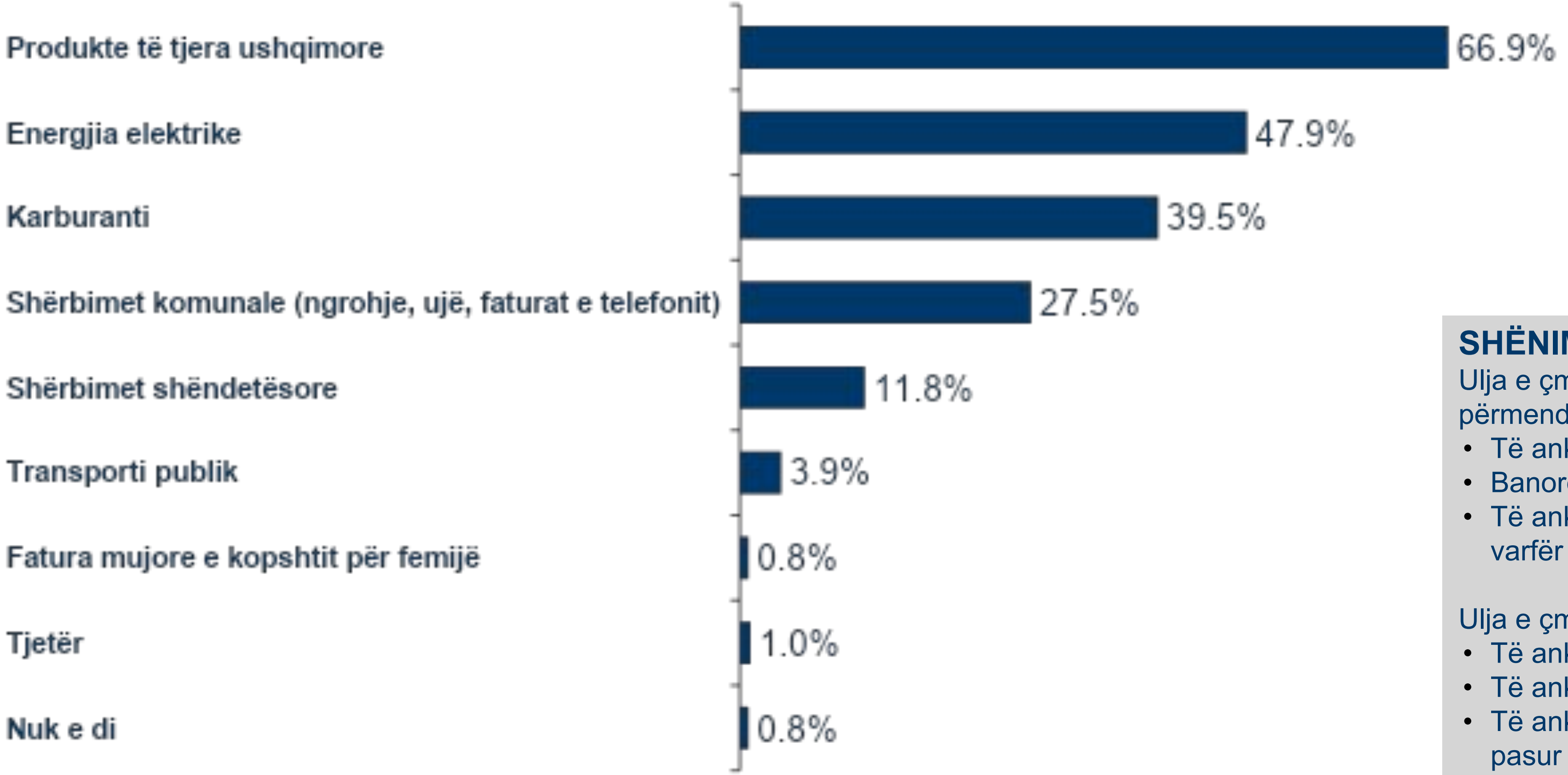

"Mish dhe produktet ushqimore të mishit" - përgjigjja më e shpeshtë

SHËNIM:
Ulja e çmimit të produkteve të tjera ushqimore përmendet më shpesh nga:
- Të anketuarit më të moshuar
- Banorët e vendbanimeve urbane
- Të anketuarit që vlerësojnë amvisërinë e tyre si të varfër

Ulja e çmimit të karburantit përmendet më shpesh nga:
- Të anketuarit më të rinj
- Të anketuarit që jetojnë në vendbanimet rurale
- Të anketuarit që vlerësojnë amvisërinë e tyre si të pasur

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

Përveç uljes së çmimit, çfarë mase tjetër mendoni se mund të ndikojë në zbutjen e suksesshme të pasojave të rritjes së çmimeve?

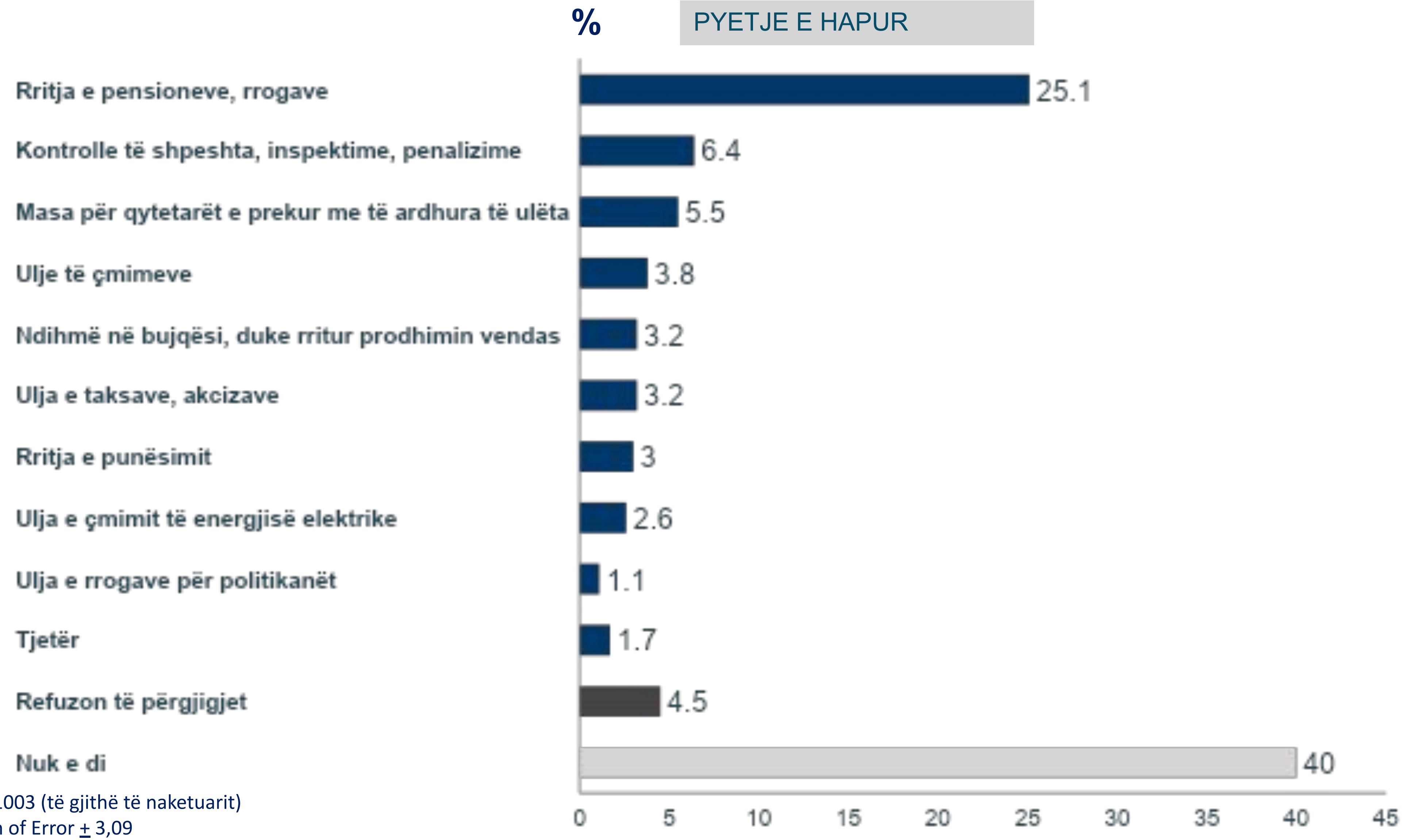

Baza: 1003 (të gjithë të naketuarit)
Margin of Error + 3,09

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

Nëse konsideroni se një parti është seriozisht e përkushtuar për të përmirësuar ekonominë e vendit dhe për t'u përballur me krizën ekonomike, a do tju bënte të…?

% NGA TË GJITHË TË ANKETUARIT

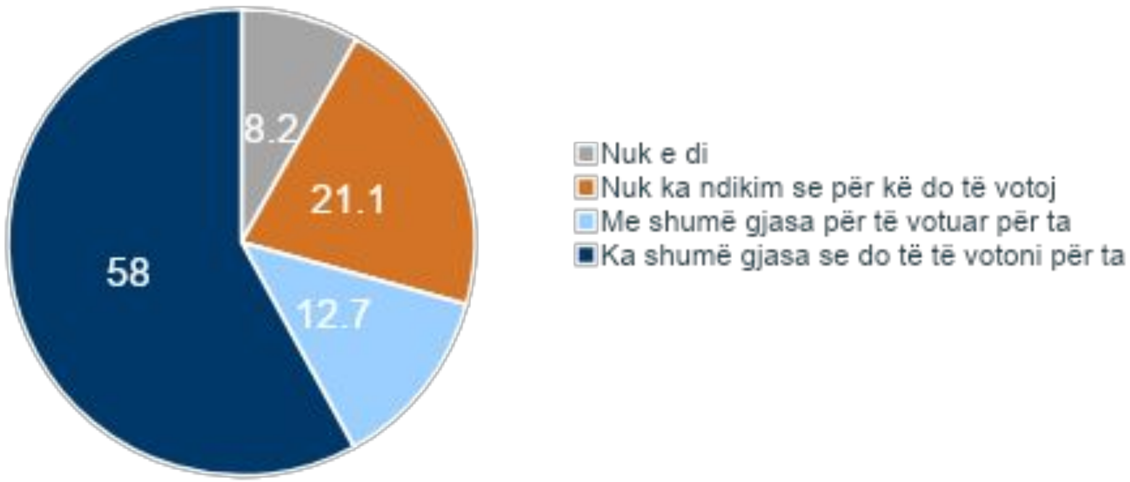

% NGA VOTUESIT E PAPËRCAKTUAR

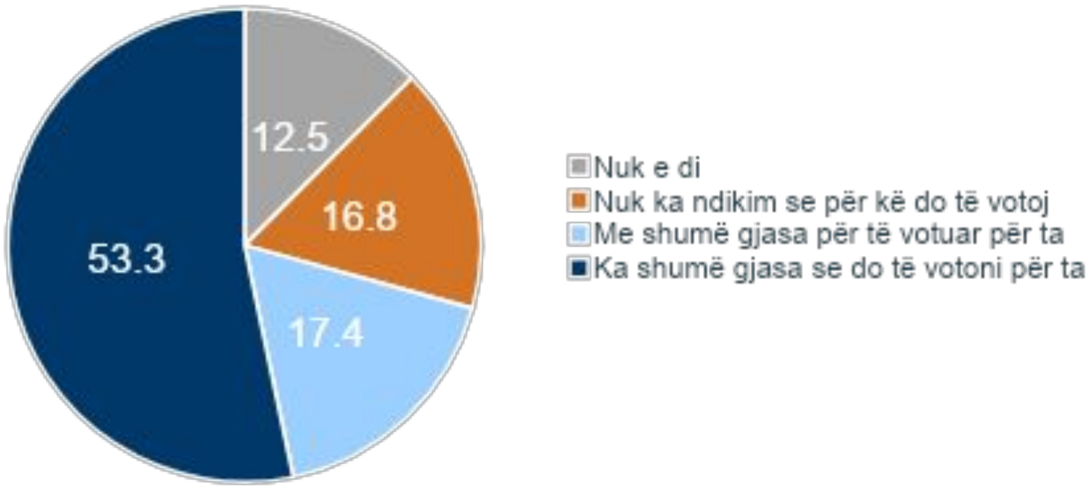

71% ME SHUMË GJASA DO TË VOTOJNË

71% ME SHUMË GJASA DO TË VOTOJNË

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

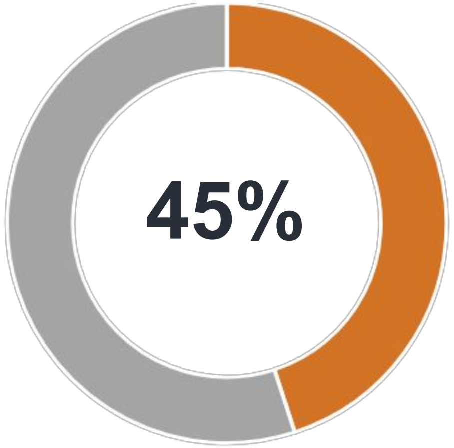

PAJTOHEN se Inspektorati Shtetëror i Tregut vepron në terren për të kontrolluar kompanitë që nuk respektojnë dispozitat e qeverisë për uljen e çmimeve të disa produkteve ushqimore (48% nuk pajtohen; 7% nuk e dinë)

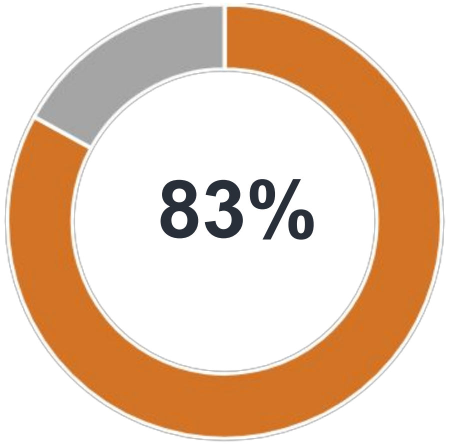

PAJTOHEN se kompanitë që nuk respektojnë masat dhe vendimet e Qeverisë duhet të ndëshkohen (13% nuk pajtohen; 4% nuk e dinë)

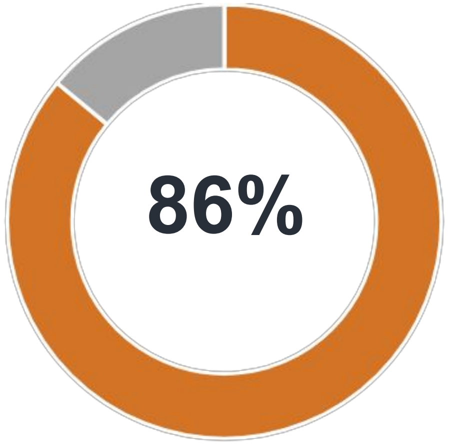

PAJTOHEN se kompanitë duhet të tregojnë përgjegjësi sociale dhe të ulin vetë çmimet e produkteve, duke pasur parasysh uljen e çmimeve të lëndëve të para në bursat botërore (11% nuk pajtohen; 3% nuk e dinë)

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

Kush mendoni se është më përgjegjës për inflacionin dhe rritjen e çmimeve në vendin tonë?

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA E % TEJKALON 100

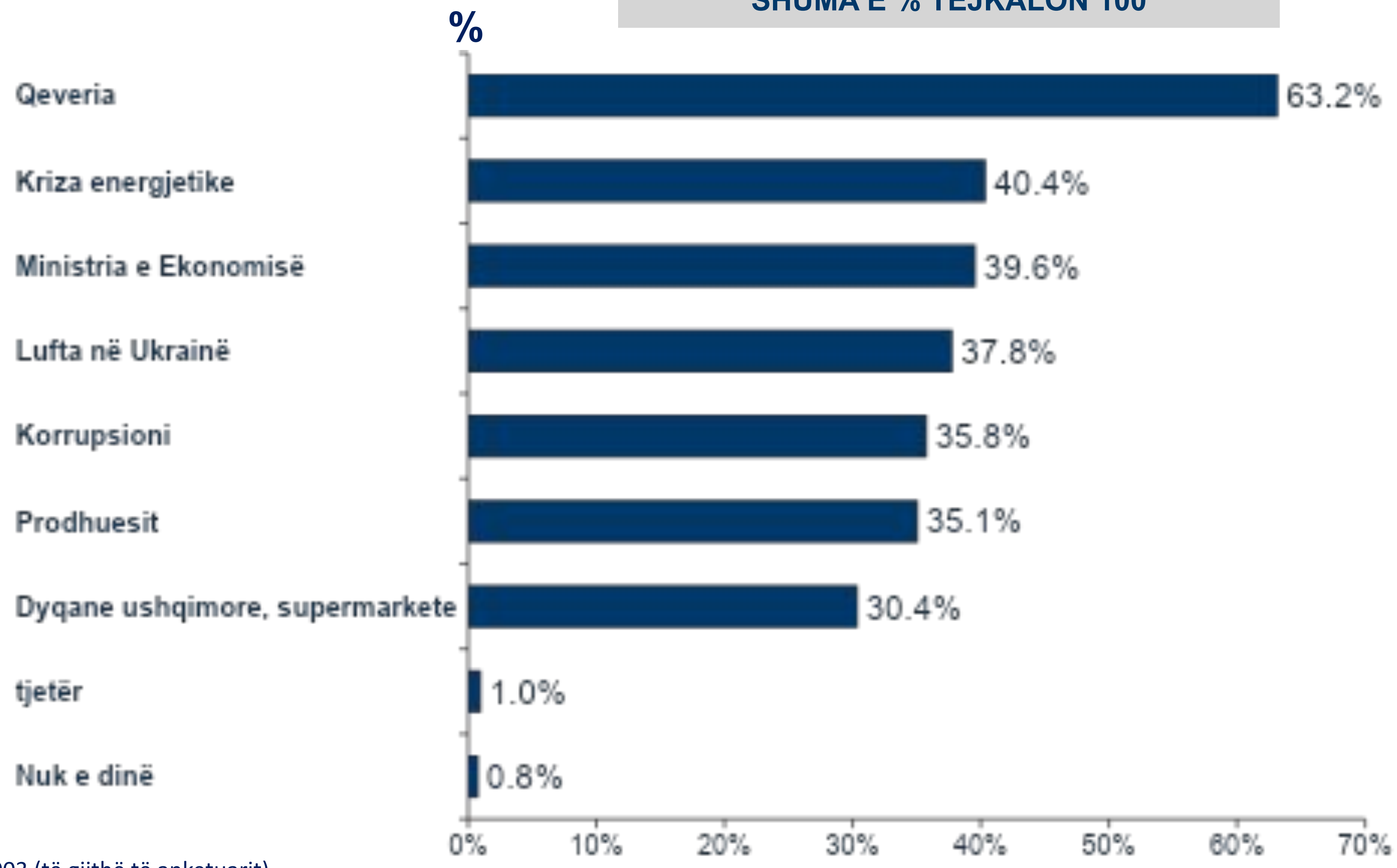

SHËNIM:

- 89% e përgjigjeve të votuesve të VMRO-DPMNE-së i referohen Qeverisë në krahasim me vetëm 17% të votuesve të LSDM-së.
- 33% e përgjigjeve të votuesve të VMRO-DPMNE-së i referohen krizës energjetike në krahasim me 70% të votuesve të LSDM-së.

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

Për të gjitha të listuara më poshtë, ju lutemi vlerësoni në një shkallë nga 1 deri në 5 (1 është e pakënaqshme, 5 është e vlerësim i shkëlqyer) sa efektiv kanë qenë ata në përballjen me krizën ekonomike, rritjen e çmimeve dhe krizën energjetike:

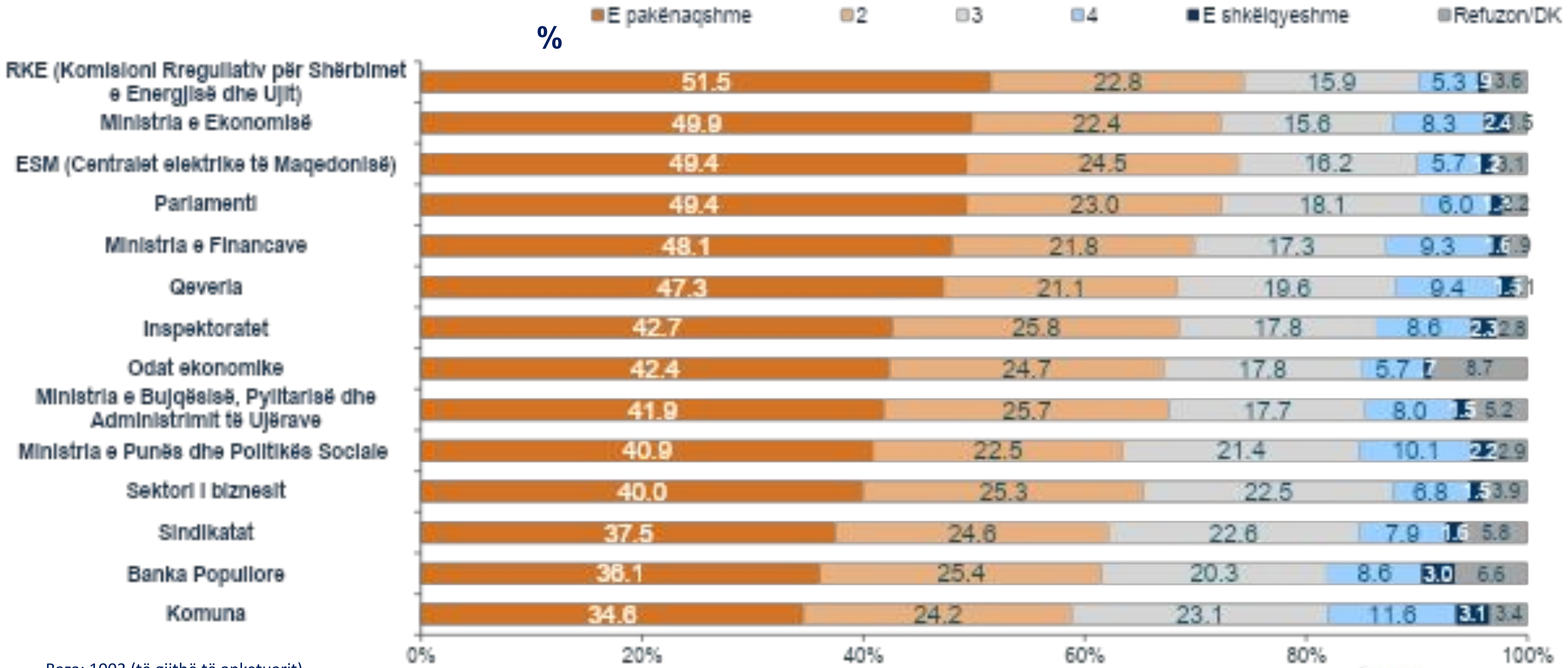

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

Në vitin e kaluar, a keni përdorur ndonjë ndihmë/masë financiare/ose ndihmë sociale nga Qeveria e RMV-së?

- **A keni përdorur ndonjë lloj mbështetjeje financiare?**

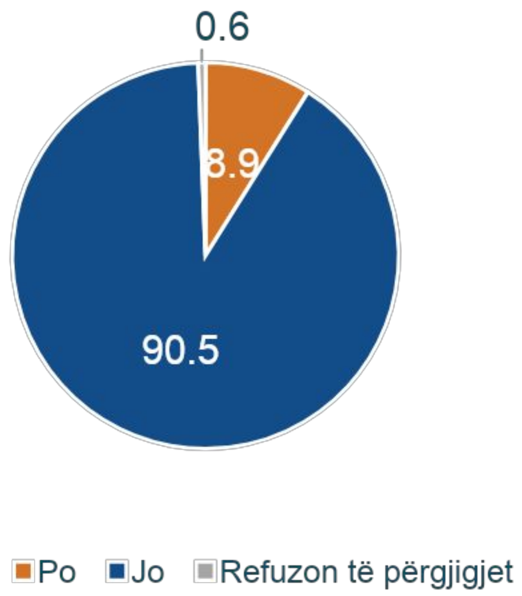

- **A ishte e mjaftueshme?**

% NGA ATA QË PËRDORIN MASAT FINANCIARE

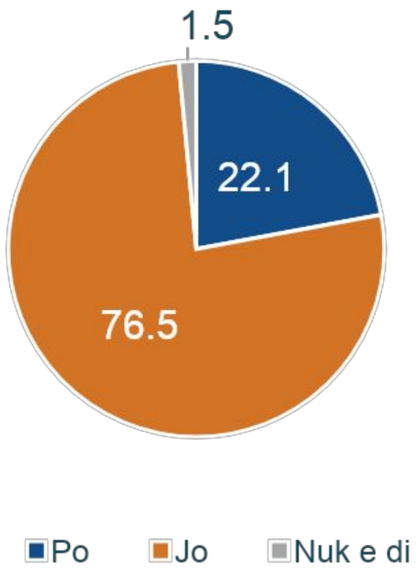

- **A ishte lehtësisht i arritshëm?**

% NGA ATA QË PËRDORIN MASAT FINANCIARE

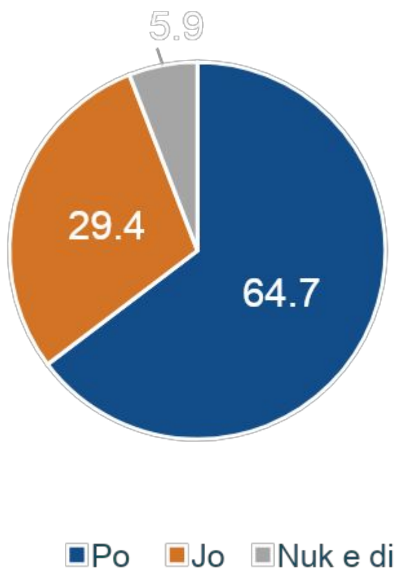

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

VLERËSIM I MASAVE TË QEVERISË

Cilat kategori qytetarësh mendoni se duhet të marrin mbështetje financiare nga qeveria për tejkalimin e krizës ekonomike?

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA E % TEJKALON 100

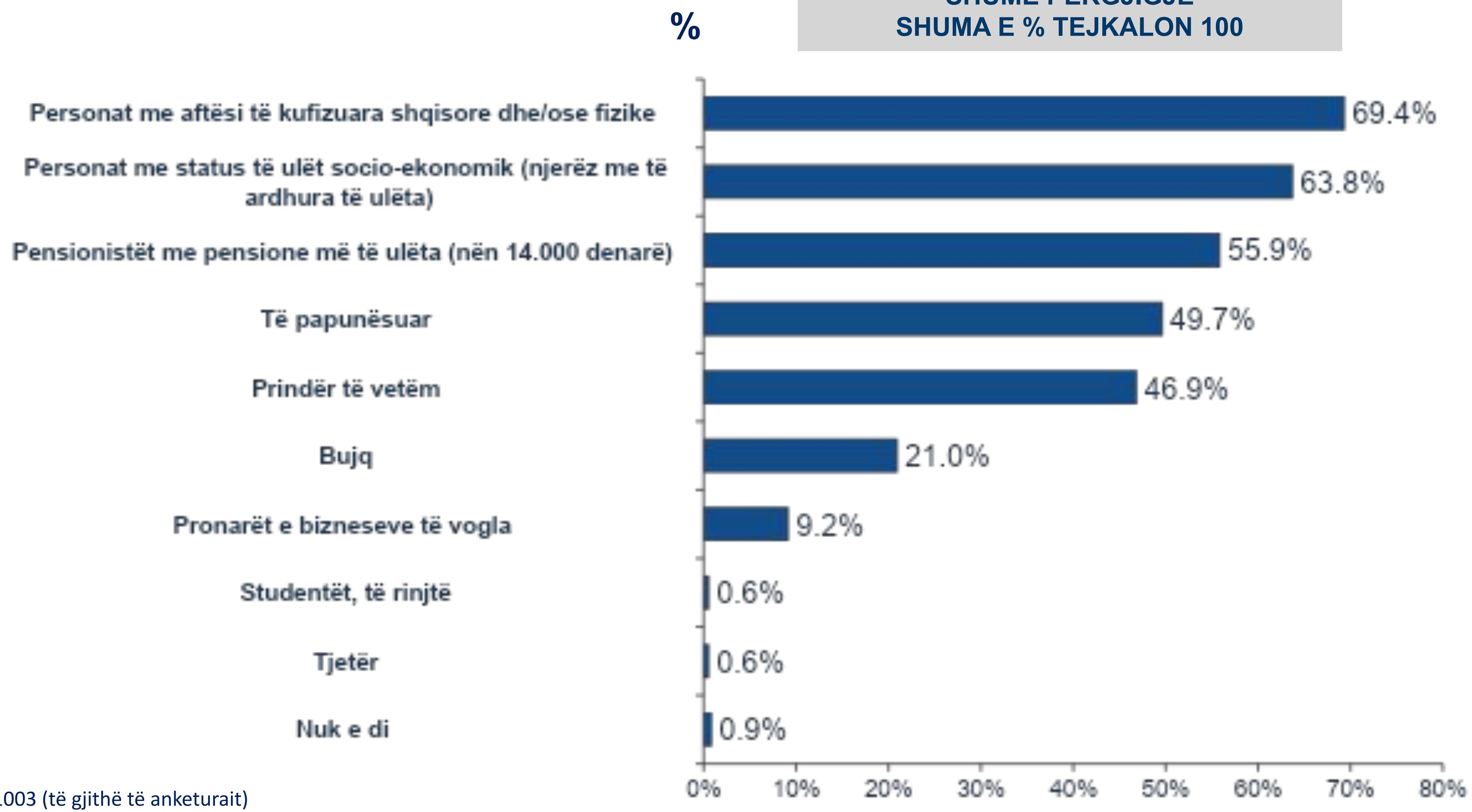

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjian e gabimit ± 3,09

PËRVOJA E KONSUMATORËVE DHE MBROJTJA E KONSUMATORËVE

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

A mendoni se në vendin tonë ju merrni cilësinë e duhur për produktet/shërbimet për çmimin që paguani?

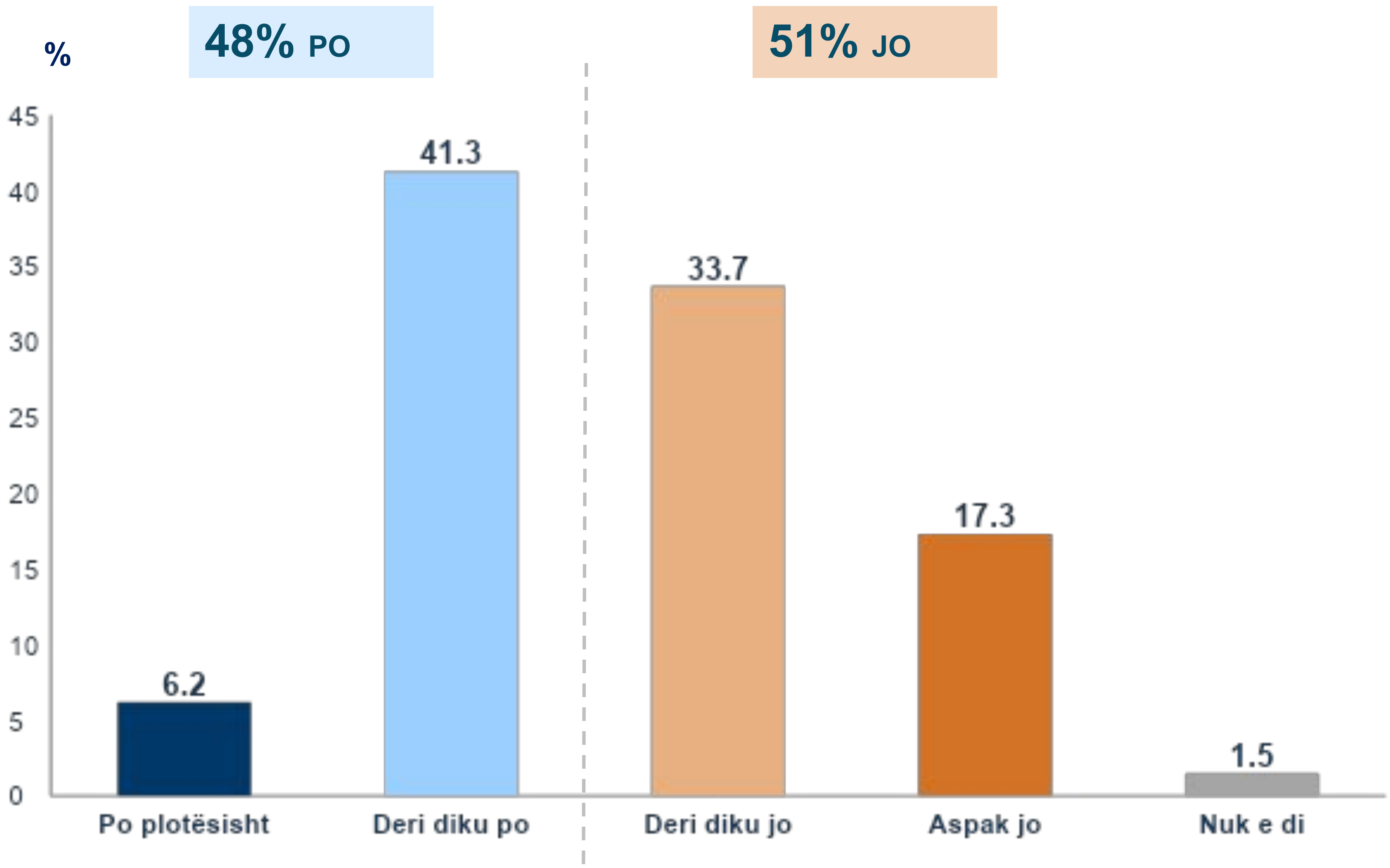

Baza: 1003 (atë gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Në 24 muajt e fundit, a keni pasur ndonjë problem kur keni blerë produkte/shërbime në :

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA E % TEJKALON 100

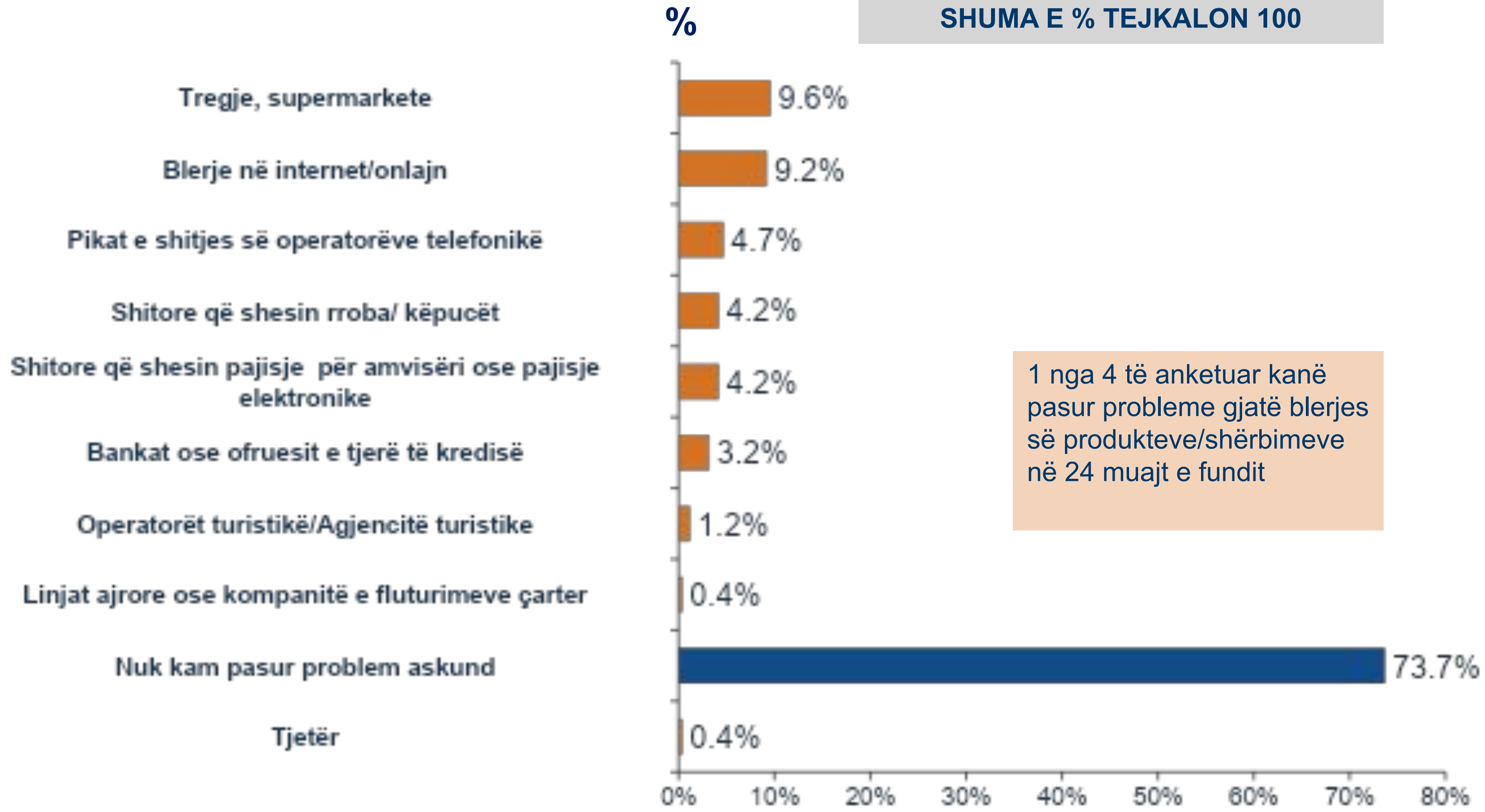

1 nga 4 të anketuar kanë pasur probleme gjatë blerjes së produkteve/shërbimeve në 24 muajt e fundit

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjiana e gabimit + 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Çfarë keni bërë kur keni pasur probleme me blerjen e produkteve/shërbimeve?

SHUMË PËRGJIGJE
SHUMA E % TEJKALON 100

% E TË ANKETUARVE QË KANË PATUR PROBLEME GJATË BLERJES SË PRODUKTEVE/SHËRBIMEVE NË 24 MUAJT E FUNDIT

Baza: 256 të anketuar

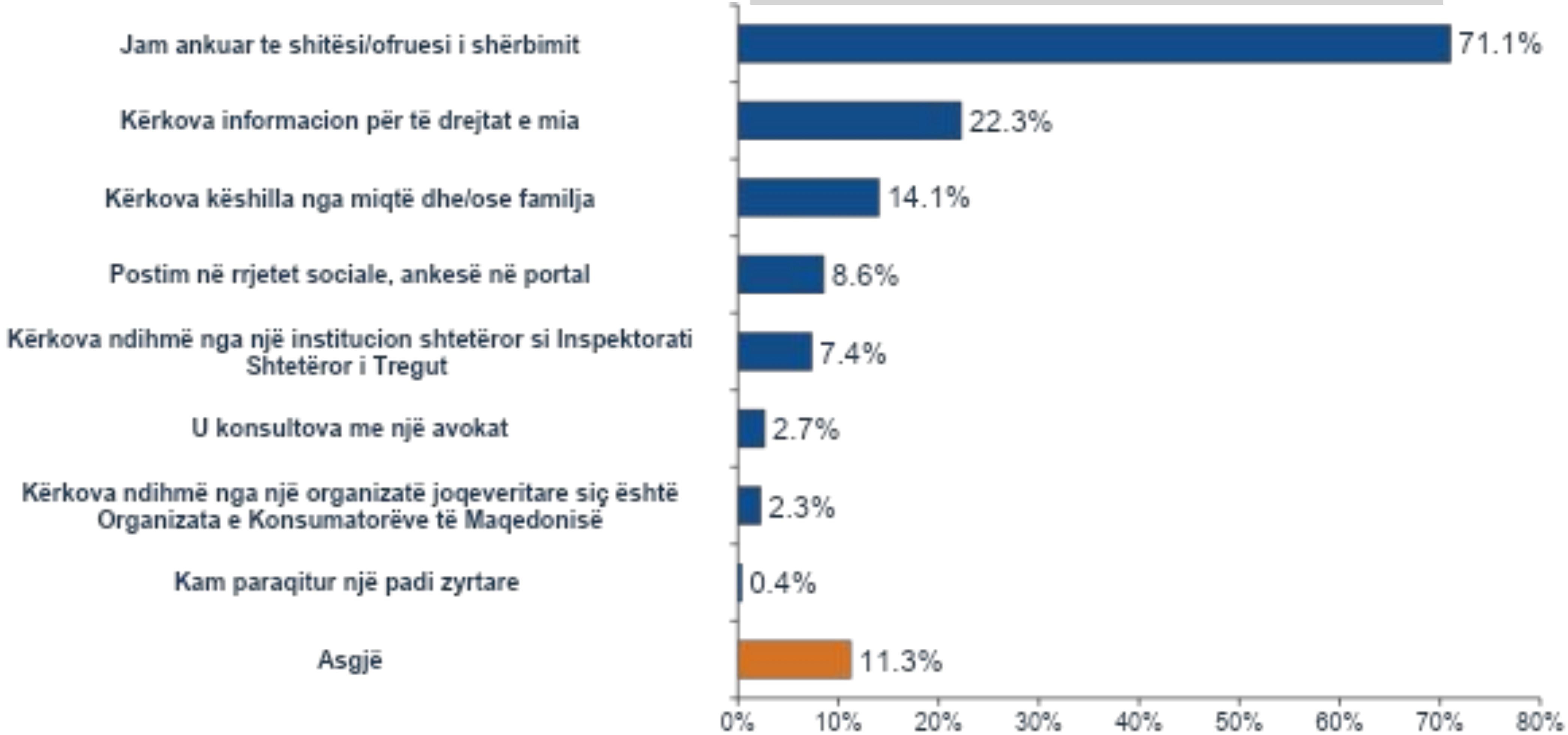

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

A ishit të kënaqur me rezultatin?

% E TË ANKETUARVE QË KANË PATUR PROBLEME GJATË BLERJES NË 24 MUAJT E FUNDIT

Baza: 256 të anketuar

40% i/e kënaqur

48% i/e pakënaqur

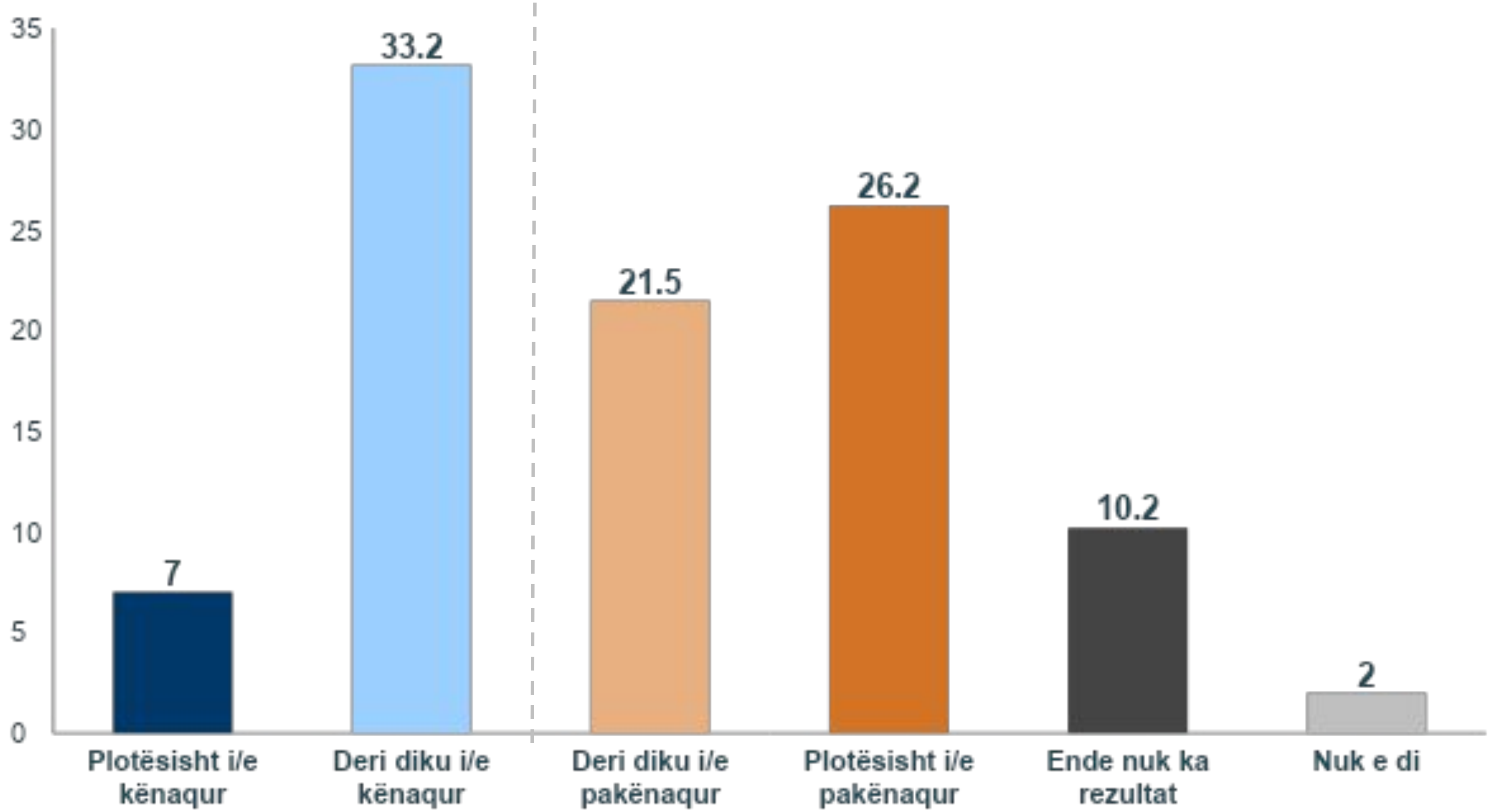

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Për secilën nga situatat e mëposhtme, ju lutem më tregoni nëse i njihni të drejtat tuaja si konsumator?

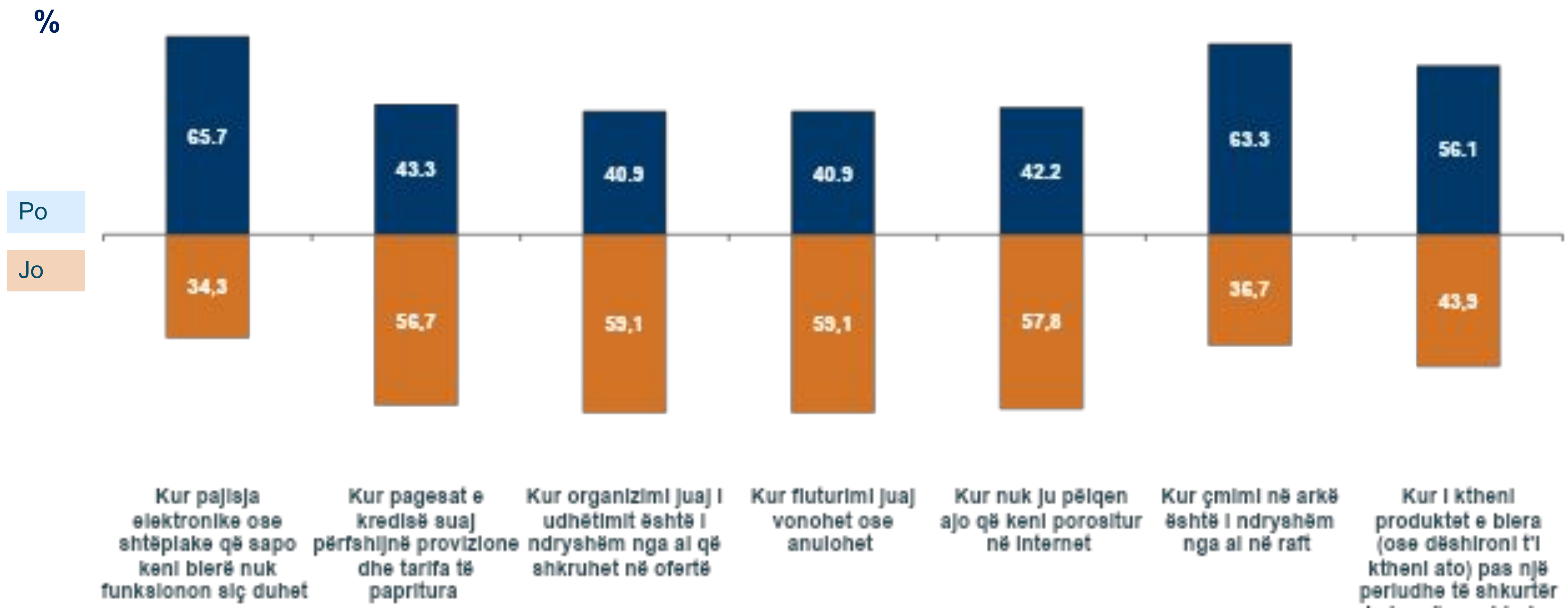

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit± 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Për secilën nga situatat e mëposhtme, ju lutem më tregoni nëse i njihni të drejtat tuaja si konsumator?

%

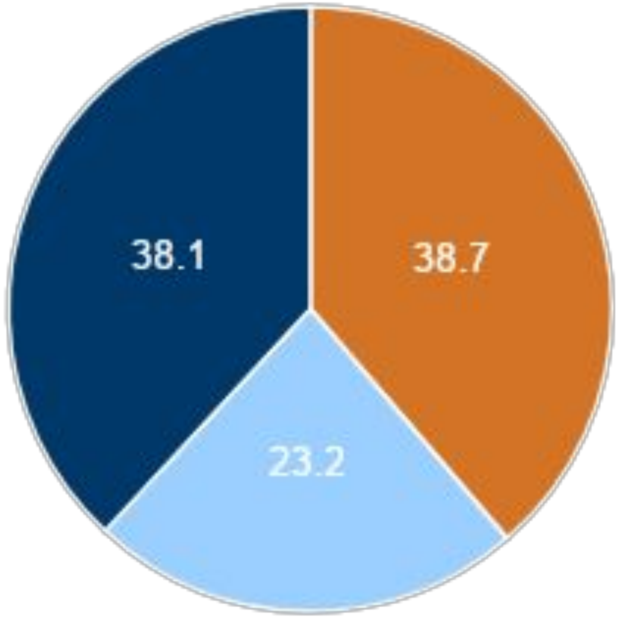

LEGJENDA:

Janë të njoftuar me të drejtat e konsumatorit = njohin më shumë se 5 masa
Nuk janë as të njoftuar dhe as të panjoftuar = njohin 3 ose 4 masa
Nuk janl të njoftuar me të drejtat e konsumatorit= njohin me pak se 3 masa

Të njoftuar me të drejtat e konsumatorit me shpesh janë:

- Të rinjët (18-34)
- Me arsim të lartë
- Me të ardhura të mëdha familjare (51.000+ denarë)
- Vlerësojnë amvisërite e tyre si të mirë qëndrueshme

Të panjoftuar me të drejtat e konsumatorit më shpesh janë:

- Të moshuarit (55+)
- Me arsim fillorë
- Me të ardhura të ulta familjare (më pak se 31.000 denarë)
- Vlerësojnë amvisëritë e tyre si të varfëra

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Ku do të shkonit për informacion ose këshilla në lidhje me të drejtat tuaja si konsumator nëse keni një problem me një produkt, shërbim ose shitës?

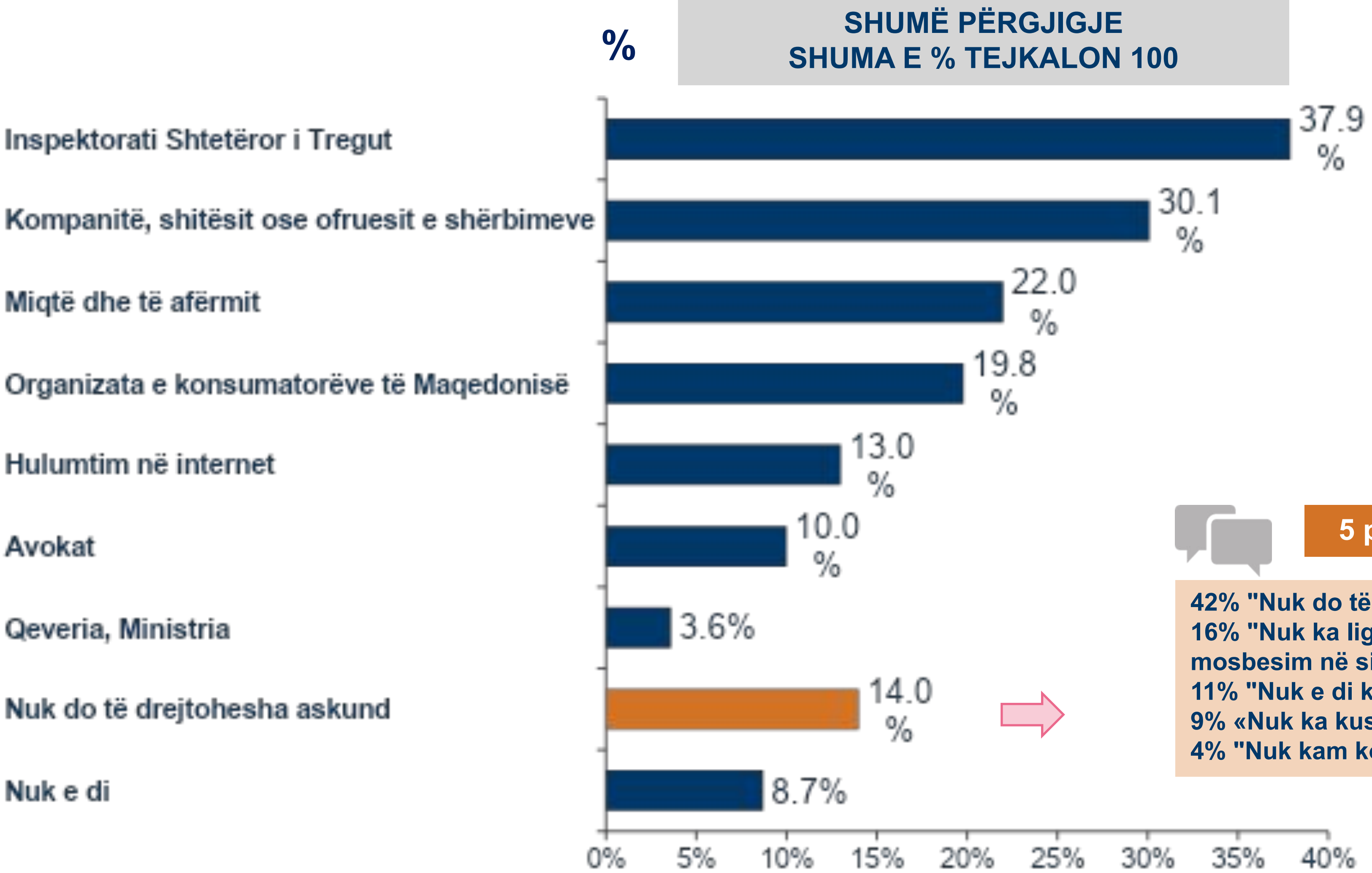

5 përgjigjet më të shpeshta

42% "Nuk do të ketë asnjë efekt, asnjë zgjidhje"
16% "Nuk ka ligje për të mbrojtur konsumatorët, mosbesim në sistem"
11% "Nuk e di ku të raportoj"
9% «Nuk ka kush që të më ndihmojë, nuk ka lidhje"
4% "Nuk kam kohë, nuk më pëlqejnë problemet"

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

.A keni vënë re ndonjë informacion në lidhje me të drejtat e konsumatorëve në 2 vitet e fundit?

%

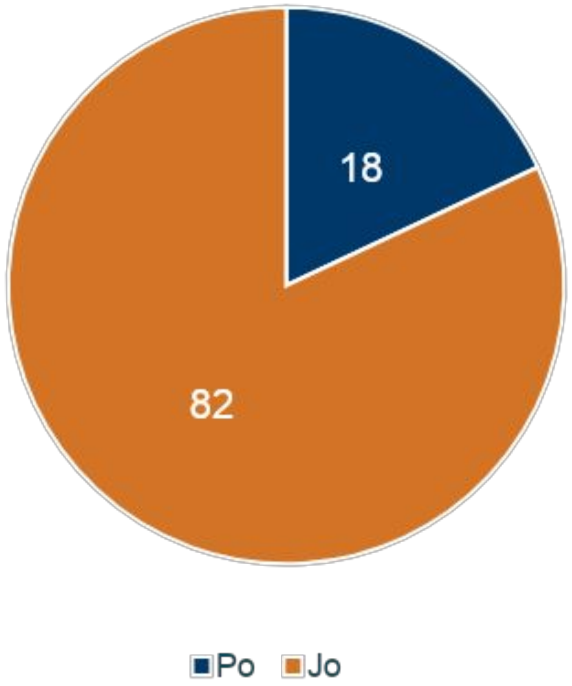

- **Ku e keni vë re informacionin në lidhhje me të drejtat e konsumatorit?**

% NGA ATA QË KANE VËNË RE INFORMACIONE LIDHUR ME TË DREJTAE KONSUMATORIT (3 PËRGJIGJET KRYESORE)

Baza: 181 të anketuar

43% TV

18% Web portale

18% Rrjete sociale

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

A keni dëgjuar për Programin për Mbrojtjen e Konsumatorit, (i cili përfshin sigurinë e përgjithshme të produktit, mbrojtjen e shëndetit, sjelljen e padrejtë në treg, reklamimin e produkteve dhe shërbimeve, etj.), të miratuar nga Qeveria e RMV-së? PROFIL I TË ANKETUARVE

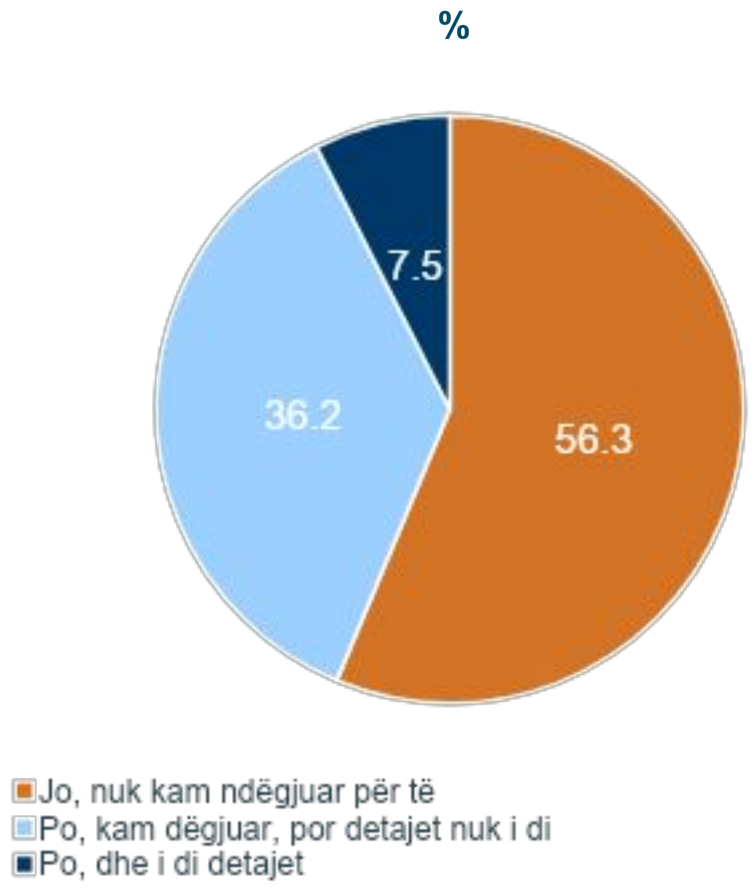

Më shumë gjasa për t'u njoftuar me PROGRAMIN E MBROJTJES SË KONSUMATORIT kanë :

- Meshkujt
- Maqedonasit
- Jetojnë në vendbanime urbane
- Arsim të lartë
- Të ardhura familjare (51.000+ denarë)
- E vlerësojnë amvisërine e tyre si të pasur

Më shumë gjasa për të qenë të panjoftuar me PROGRAMIN PËR MBROJTJEN E KONSUMATORIT kanë:

- Gratë
- Shqiptare
- Jetojnë në vendbanime rurale
- Arsim fillorë
- Të ardhura të ulta familjare (me pak se 31.000 denarë)
- E vlerësojnë amvisërinë e tyre si të varfur

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Disa njerëz thonë se prodhuesit, shitësit dhe ofruesit e shërbimeve në vendin tonë respektojnë të drejtat e konsumatorëve dhe rregullat e mbrojtjes? Deri në çfarë mase pajtoheni apo jo me këtë deklaratë?

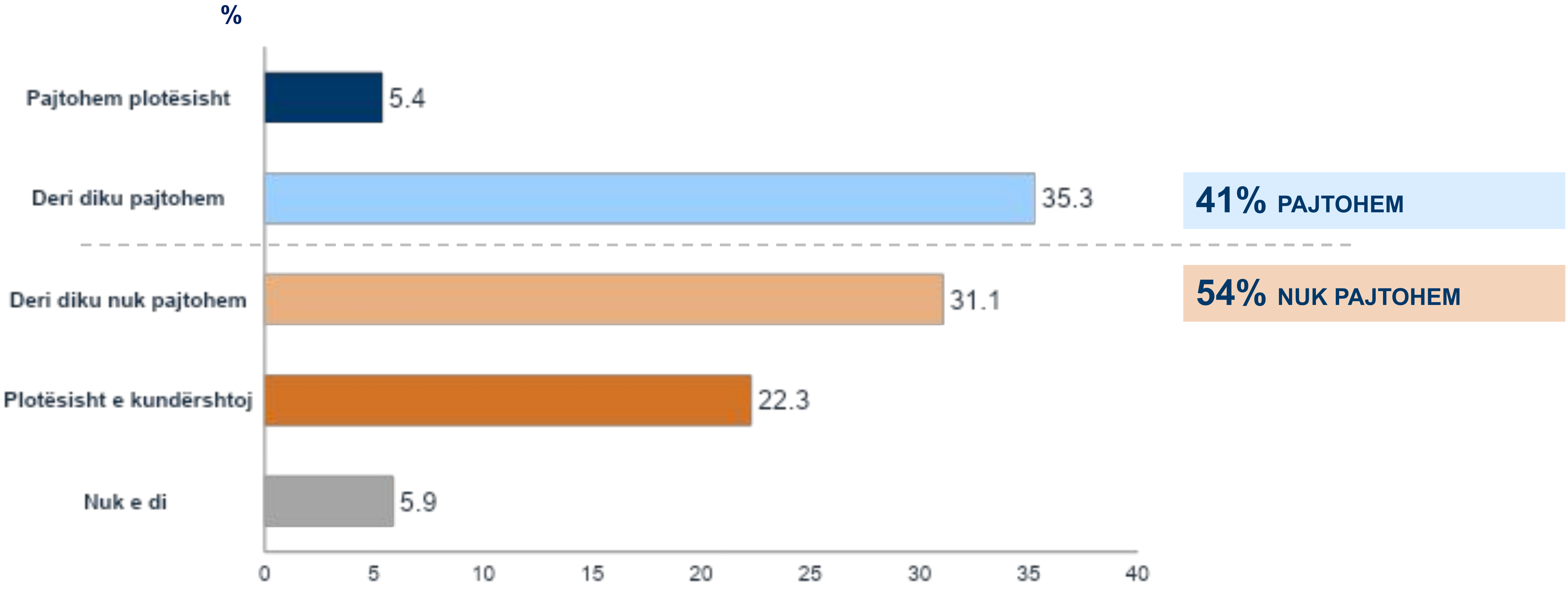

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

Disa njerëz thonë se sistemi ynë i drejtësisë është efektiv në ndëshkimin e atyre prodhuesve, shitësve dhe ofruesve të shërbimeve në vendin tonë që NUK respektojnë të drejtat e konsumatorëve dhe rregullat e mbrojtjes? Deri në çfarë mase pajtoheni apo jo me këtë deklaratë?

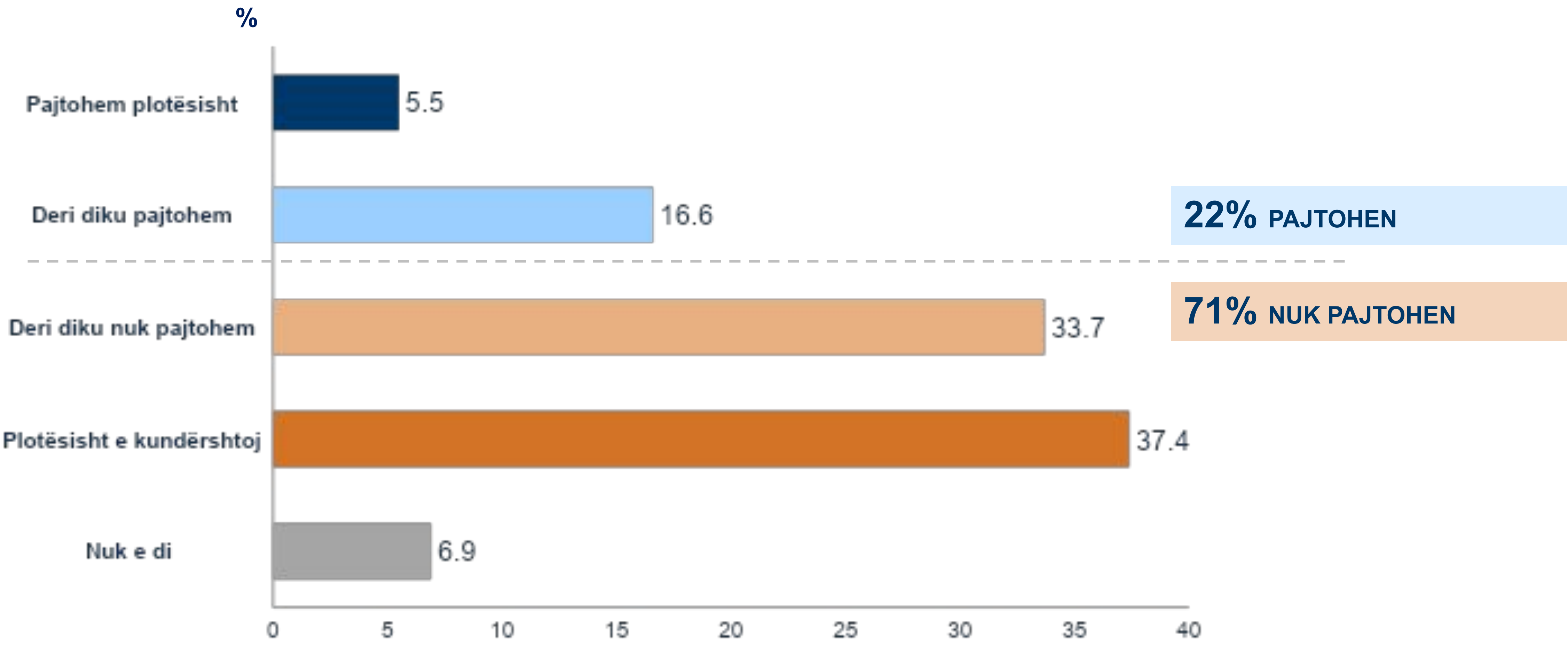

Baza: 1003 (të gjithë tl anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

EKSPERIENCA E KONSUMATORIT

A jeni dakord me vendimin e Gjykatës Kushtetuese për shfuqizimin e masës që mundëson rritjen e pagave të zyrtarëve të emëruar shtetërorë për 78% (d.m.th., ministrave dhe zëvendësve të tyre, drejtorëve dhe zëvendësve të tyre, kryeministrit, presidentit, gjyqtarëve)?

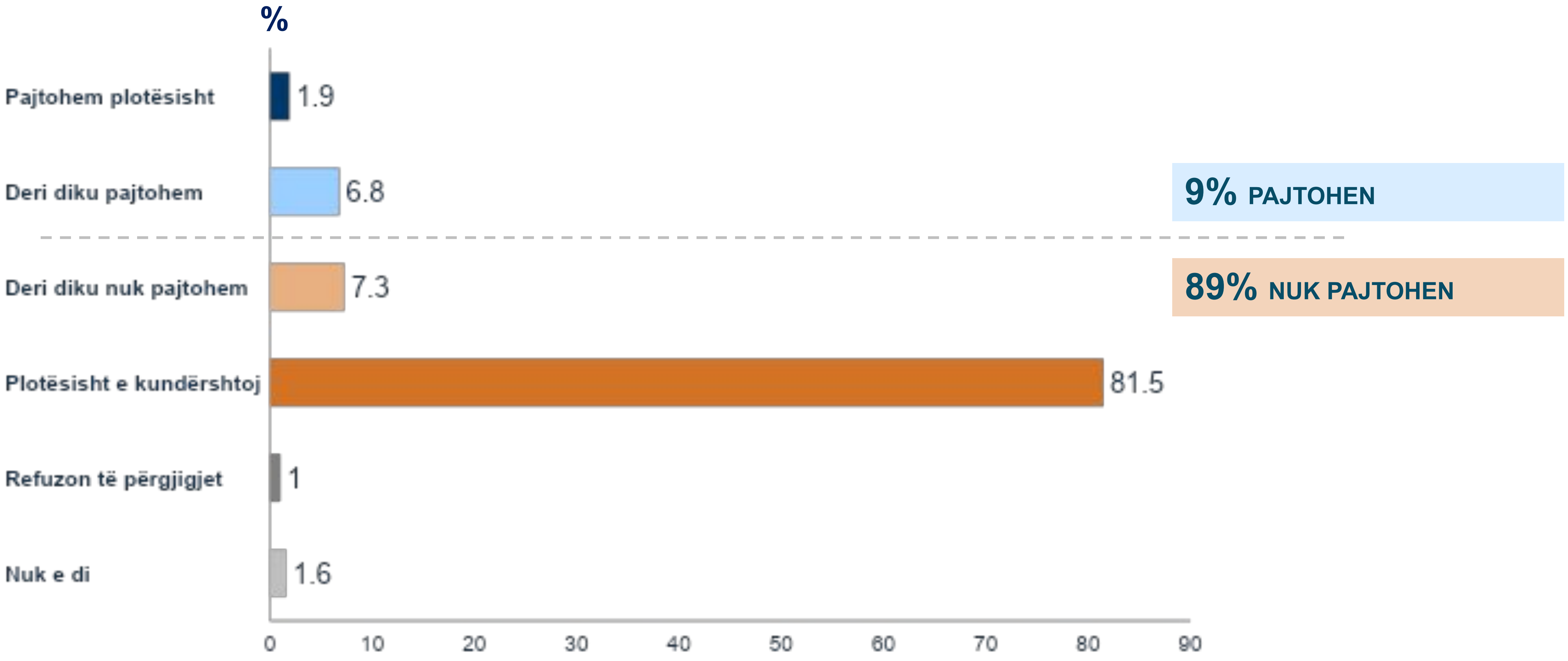

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

SHPREHITË NË MEDIA

Nga i merrni zakonisht informacionet?

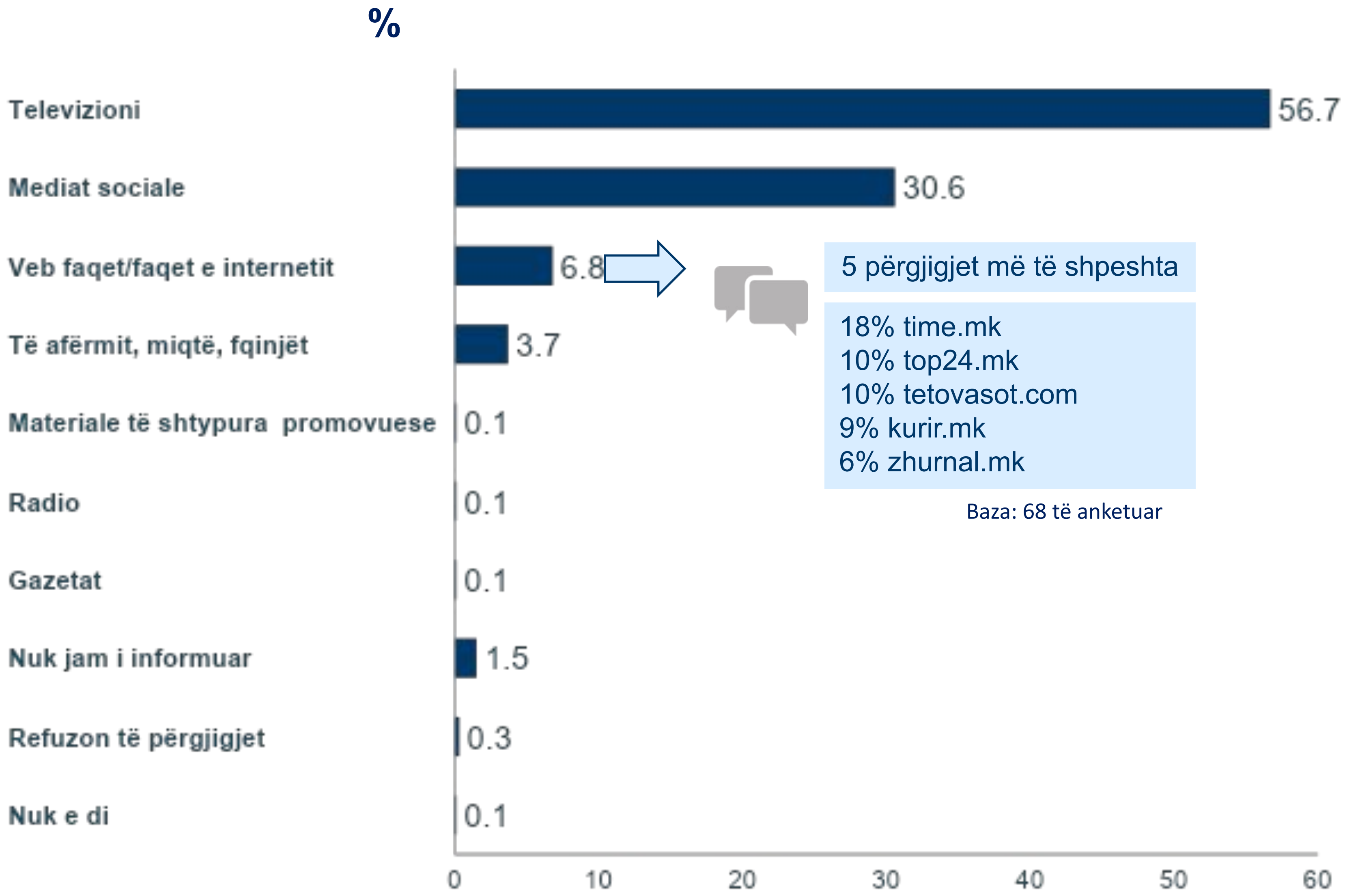

Baza: 569 të anketuar

5 përgjigjet më të shpeshta

35% Sitel
19% Alsat
16% Kanal 5
8% Alfa
8% Telma

5 përgjigjet më të shpeshta

18% time.mk
10% top24.mk
10% tetovasot.com
9% kurir.mk
6% zhurnal.mk

Baza: 68 të anketuar

Baza: 1003 (të gjithë të naketuarit)
Margjina egabimit ± 3,09

SHPREHITË NË MEDIA

PROFILI I TË ANKETUARVE

Më shpesh informohen nga mediat sociale:

- Të rinjët (mosha 18-34)
- Me asim të lartë
- Studentët
- Të ardhura më të larta familjare (51.000+ denarë)
- E vlerësojnë amvisërinë e tyre si te mirë qëndrueshme

Më shpesh informohen nga Televizioni:

- Më të vjetër (mosha 55+)
- Me arsim fillorë
- Amvisat apo pensionistët
- Të ardhura më të ulëta familjare (më pak se 31.000 denarë)
- E vlerësojnë amvisërinë e tyre si të varfur

PREFERENCA E VOTIMIT

PREFERENCA E VOTIMIT

Nëse nesër mbahen zgjedhjet parlamentare, sa ka gjasa që ju të dilni të votoni?

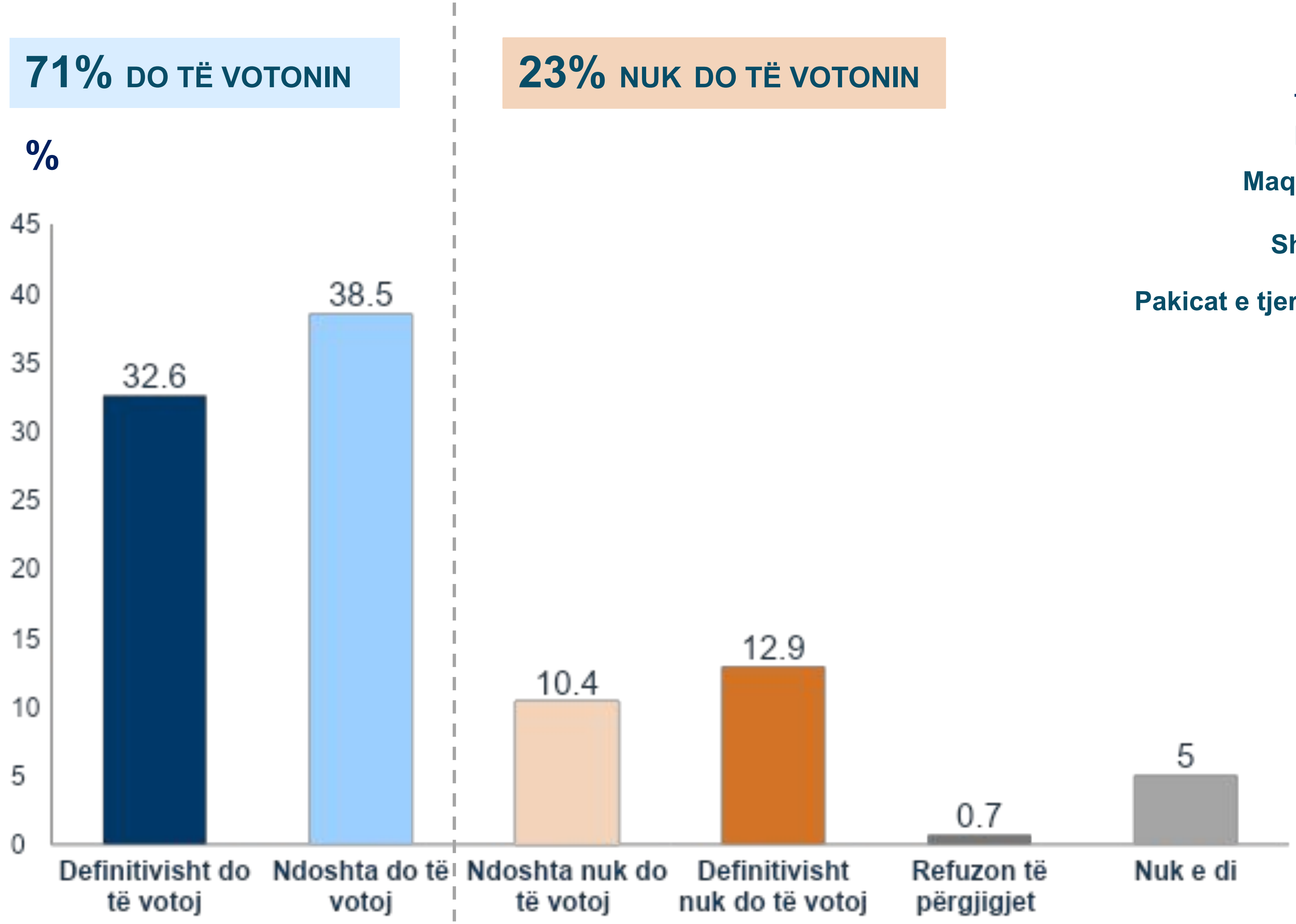

Përqindja e të anketuarve që raportojnë se do të votonin patjetër ose mundësisht sipas përkatësisë etnike

Maqedonas 73%

Shqiptarë 67%

Pakicat e tjera etnike 70%

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit ± 3,09

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

PREFERENCAT E VOTIMIT

Nëse sot mbahen zgjedhjet parlamentare, për kë do të votonit?

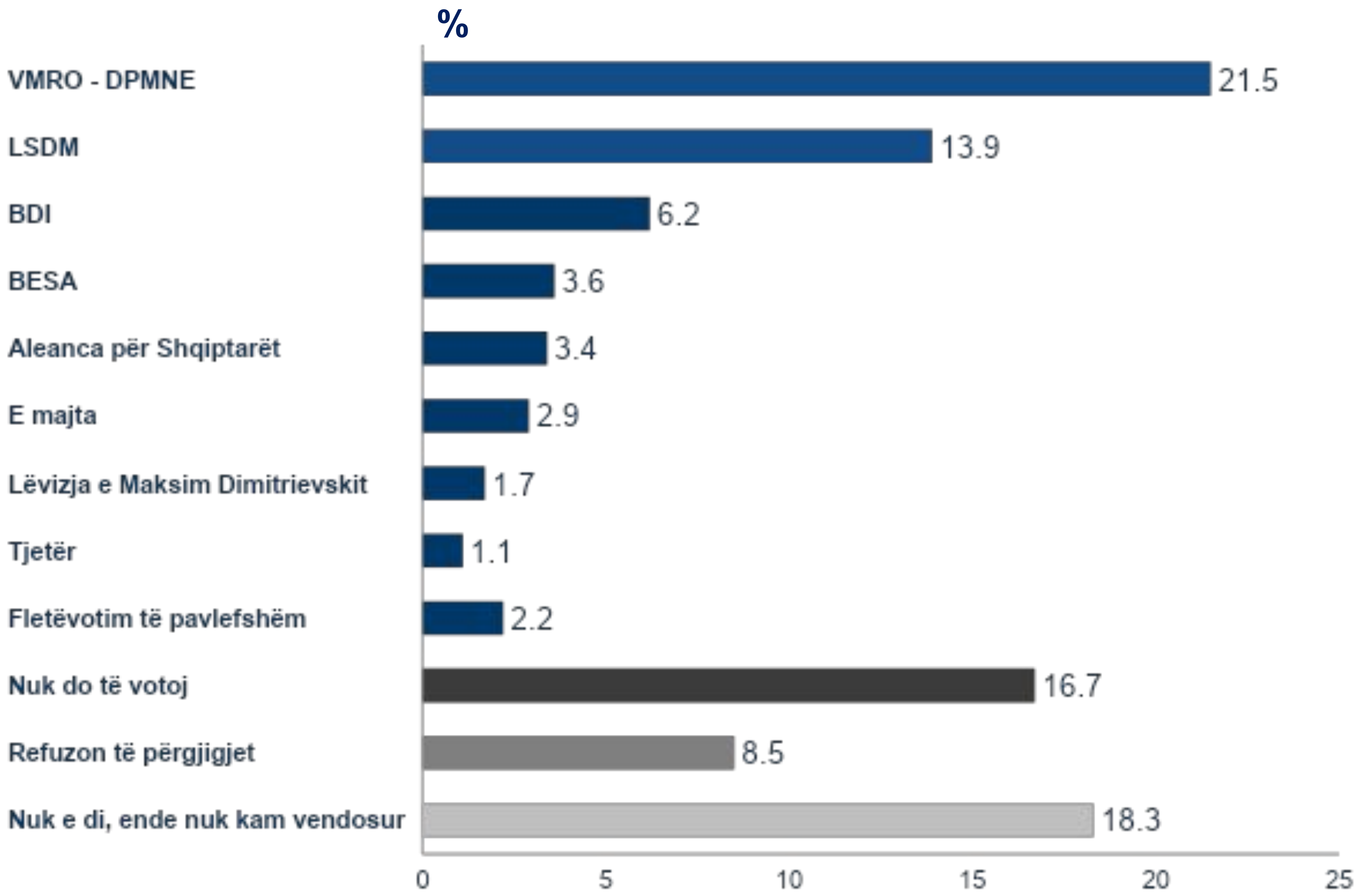

Baza: 1003 (të gjithë të anketuarit)
Margjina e gabimit + 3,09

PROFILI SIPAS PREFERENCAVE TË VOTIMIT

VMRO-DPMNE	LSDM	BDI	VOTUES TË PAPËRCAKTUAR
85% besojnë se vendi po lëviz në drejtimin e gabuar	6% besojnë se vendi po lëviz në drejtimin e gabuar	39% besojnë se vendi po lëviz në drejtimin e gabuar	51% besojnë se vendi po lëviz në drejtimin e gabuar
39% besojnë se krimi dhe korrupsioni janë problemet më të mëdha	14% besojnë se krimi dhe korrupsioni janë problemet më të mëdha	5% besojnë se krimi dhe korrupsioni janë problemet më të mëdha	20% besojnë se krimi dhe korrupsioni janë problemet më të mëdha
5% besoj se integrimi në BE është problemi më i madh	**17%** besojnë se integrimi në BE është problemi më i madh	8% besojnë se integrimi në BE është problemi më i madh	6% besojnë se integrimi në BE është problemi më i madh
74% janë të pakënaqur me situatën aktuale ekonomike	7% janë të pakënaqur me situatën aktuale ekonomike	34% janë të pakënaqur me situatën aktuale ekonomike	39% janë të pakënaqur me situatën aktuale ekonomike
5% besojnë se situata me ekonominë do të përmirësohet	**57%** besojnë se situata me ekonominë do të përmirësohet	24% besojnë se situata me ekonominë do të përmirësohet	13% besojnë se situata me ekonominë do të përmirësohet
3% vlerësojnë qeverinë si të suksesshme në përballimin e krizës	**77%** vlerësojnë qeverinë si të suksesshme në përballimin e krizës	51% vlerësojnë qeverinë si të suksesshme në përballimin e krizës	25% vlerësojnë qeverinë si të suksesshme në përballimin e krizës
65% deklarojnë se kanë më shumë gjasa të votojnë nëse një parti është e suksesshme në përmirësimin e ekonomisë	**82%** deklarojnë se kanë më shumë gjasa të votojnë nëse një parti është e suksesshme në përmirësimin e ekonomisë	64% deklarojnë se kanë më shumë gjasa të votojnë nëse një parti është e suksesshme në përmirësimin e ekonomisë	53% deklarojnë se kanë më shumë gjasa të votojnë nëse një parti është e suksesshme në përmirësimin e ekonomisë
89% deklarojnë se qeveria është më përgjegjëse për krizën ekonomike	17% deklarojnë se qeveria është më përgjegjëse për krizën ekonomike	42% deklarojnë se qeveria është më përgjegjëse për krizën ekonomike	61% deklarojnë se qeveria është më përgjegjëse për krizën ekonomike
33% deklarojnë se kriza energjetike është më përgjegjëse për krizën ekonomike	**70%** deklarojnë se kriza energjetike është më përgjegjëse për krizën ekonomike	13% deklarojnë se kriza energjetike është më përgjegjëse për krizën ekonomike	42% deklarojnë se kriza energjetike është më përgjegjëse për krizën ekonomike
68% raportojnë se TV është burimi i tyre më i shpeshtë i informacionit	54% raportojnë se TV është burimi i tyre më i shpeshtë i informacionit	55% raportojnë se TV është burimi i tyre më i shpeshtë i informacionit	48% raportojnë se TV është burimi i tyre më i shpeshtë i informacionit
Top 3 TV stacionet: 55% TV Sitel 20% TV Alfa	Top 3 TV stacionet: 28% TV Kanal 5 27% TV Sitel	Top 3 TV stacionet:: 63% TV Alsat 13% TV 21	Top 3 TV stacionet: 28% TV Alsat 27% TV Sitel

REKOMANDIME

- “Stabiliteti i çmimeve”, rritja e rrogave dhe kontrolli mbi marzhet e fitimit janë masat prioritare ku qeveria duhet të fokusohet në të ardhmen e afërt.
- Subvencionet mbeten masa më popullore ekonomike dhe ato duhet të vazhdojnë të sigurohen për nevojat bazike (për ushqimet dhe faturat e energjisë elektrike).
- Megjithatë, nëse subvencionet vazhdojnë për një periudhë të gjatë kohore, atëherë:
    - kjo do të ketë pasoja buxhetore;
    - në mënyrë afatgjatë, ndikon në bilancin e pagesave;
    - nuk është shumë e mirë për proceset demokratike të vendit (qeveria mund ta përdorë këtë masë për të kontrolluar preferencat e qytetarëve për votim);
    - rrit ekonominë e bazuar në shtet mbi ndikimin e sektorit privat;
    - krijon shtrembërime të tregut në ekonomi pasi favorizon një/disa sektorë mbi sektorët e tjerë të ekonomisë.
- Qeveria duhet të iniciojë një strategji më efektive në teren me një shtrirje më të gjerë për të informuar grupet e synuara për masat kundër krizës.
- Qeveria duhet të lëshojë një platformë edukative dhe informuese për audiencën më të gjerë për mbrojtjen e konsumatorit me qëllim që qytetarët të informohen më mirë për të drejtat e tyre si konsumatorë.
- Duhet të zhvillohet një mekanizëm më transparent dhe efikas ndërmjetësues për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve ndërmjet konsumatorëve dhe kompanive në mënyrë që të përmirësohet besimi në institucione.

Për të mbështetur proceset e politikëbërjes në lidhje me prioritetet socio-ekonomike publike dhe për të mbështetur mekanizmat e transparencës dhe llogaridhënies që mundësojnë monitorimin e zbatimit të politikave dhe ligjeve, Instituti Nacional Demokratik (NDI) zbaton një program rajonal, *Forcimi i Rezistencës Demokratike Nëpërmjet Qeverisjes së Përgjegjshme*. Ky studim kërkimor sasior, i realizuar nga Tim Institut dhe i financuar nga National Endowment for Democracy (NED), është një aktivitet programor. Gjetjet e hulumtimit nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e NDI ose NED.